

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Státní symboly a jejich ochrana

Studentská vědecká a odborná činnost

Kategorie: magisterské studium

2015

VIII. ročník

Autor: Jana Nejedlová

Spoluautor: Barbora Malcová

estné prohlášení a souhlas s publikací práce

Prohlašuji, že jsem práci předkládanou do VIII. ročníku Studentské vědecké a odborné společnosti (SVO) vypracoval(a) samostatně za použití literatury a zdrojů v ní uvedených. Dále prohlašuji, že práce nebyla ani jako celek, ani z podstatné části dříve publikována, obhájena jako součást bakalářské, diplomové, rigorózní nebo jiné studentské kvalifikační práce a nebyla předložena do předchozích ročníků SVO či jiné soutěže.

Souhlasím s užitím této práce rozšiřováním, rozmnožováním a sdělováním veřejnosti v neomezeném rozsahu pro účely publikace a prezentace PF UK, včetně užití třetími osobami.

V Praze dne 15. 4. 2015

.....

Jana Neudová

.....

Barbora Malcová

Obsah

Úvod	4
1. Státní symboly	6
1.1 Pojem a definice státních symbol	6
1.1.1 Definice státních symbol	6
1.1.2 Funkce státních symbol	6
1.2 Státní symboly České republiky v právní úpravě	7
1.2.1 Zákony upravující státní symboly České republiky	7
1.2.2 Státní symboly České republiky v Ústavě a zákonu o státních symbolech.....	7
1.3 Původ a stručná historie státních symbolů České republiky	8
1.3.1 Státní znak	9
1.3.2 Státní barvy	11
1.3.3 Státní vlajka.....	11
1.3.4 Vlajka prezidenta republiky	12
1.3.5 Státní pečeň	12
1.3.6 Státní hymna.....	13
1.4 Neoficiální státní symboly České republiky	13
1.4.1 Státní svátky	14
1.4.2 Státní vyznamenání	14
1.4.3 Některé další neoficiální symboly České státnosti.....	15
1.4.4 Symboly Evropské unie	16
2. Ochrana a užívání státních symbolů	17
2.1. Užívání státních symbolů	17
2.1.1 Povinné užití státních symbolů	18
2.1.2 Povolené užití státních symbolů	19
2.1.3 Zakázané užití státních symbolů	20
2.1.5 Užívání jiných než státních symbolů	21
2.2 Historie ochrany státních symbolů	22
2.2.1 Zneužívání státních symbolů jako pěstuněk	22
2.2.2 Trestní právní ochrana	23
2.2.3 Trestní právní ochrana symbolů jiných států	24
3. Ochrana státních symbolů ve vybraných Evropských státech a USA	24

3.1 Porovnání právní úpravy ochrany státních symbolů na Slovensku, v Polsku, Maarsku a Německu	25
3.1.1 Slovensko	25
3.1.2 Polsko	26
3.1.3 Maarsko	27
3.1.4 Německo.....	28
3.2 Státní symboly a jejich ochrana ve Spojených státech amerických	29
3.2.1 Státní symboly USA.....	29
3.2.2 Texas v. Johnson	30
3.2.3 United States v. Eichman	31
3.2.4 Spence v. Washington	32
4. Soulad úpravy na ochranu státních symbolů s Ústavou	33
4.1 Právo na svobodu projevu a jeho omezení	34
4.2 Modelový případ - německo-romská vlajka	35
4.2.1. Skutková podstata a pozadí případu	36
4.2.2 Vyjádření ústavních orgánů v řízení o ústavní stížnosti.....	37
4.2.3 Postup a rozhodnutí Ústavního soudu	40
4.2.4 Zakončení případu	43
Závěr.....	45
Přílohy	46
Zdroje	47
Literatura	47
Internetové zdroje.....	47
Použité právní předpisy	51

Úvod

Slovenský umlec uspořádal v Praze výstavu nazvanou Vlajka českých příslušníků romské národnostní menšiny. Na této výstavě vystavil několik vlastních návrhů česko-romské vlajky¹. Tyto návrhy byly navzájem odlišné, všechny však nějakým způsobem kombinovaly státní vlajku České republiky s mezinárodní romskou vlajkou. Základem byla vždy naprosto zjevná česká vlajka, jejíž barevné provedení bylo buď pozmeněno, nebo na níž byl přidán nejpatrnější prvek z romské vlajky, indická akra.

Skupina fanoušků českého týmu na mistrovství světa ve fotbale se rozhodla, že z tribun podpoří naše sportovce nejen skandováním, ale také máváním českou státní vlajkou. Aby byla jejich podpora ještě zjevnější a její efekt ještě silnější, přidali do bílého prostoru na naší vlajce nápis „Česká republika“. Někteří z nich se rozhodli zajít ve svém vlastenectví ještě dále a kromě toho ozdobili vlajku českým státním znakem. V průběhu utkání se však fotbalisté zdaleka nedali tak, jak by si fanoušci přáli, a tak někteří z nich ve své frustraci polévali takto „vylepšené“ státní vlajky alkoholem.

tylenná umlecká skupina, skládající se ze studentů výtvarné akademie, provedla na jednom z nejfrekventovanějších náměstí v Praze pozoruhodnou umleckou performanci. Akce nazvaná Ukázka demokracie spočívala v tom, že se umělci postavili před sochu od svého patrona českých zemí svatého Václava a spálili několik černobílých provedení vlajky České republiky.

Na demonstraci proti současné zahraniční a imigrační politice vlády se sešlo několik stovek lidí. Podle pokynů poádatele, lína extremistické politické strany, uveřejněných týden předtím na jeho webových stránkách, si většina z nich z domova přinesla nebo jinak opatřila českou vlajku. Po asi půlhodinovém pochodu centrem města se skupina zastavila před sídlem vlády a na povel poádatele na protest proti vládním demonstrantům státní vlajky zapálili.

Všechny tyto i výše uvedené případy se týkají zneužívání i znevažování státních symbolů a jejich ochrany. Jedná se o případy modelové, fiktivní, které jsou však více či méně inspirované skutečností. Takové nebo podobné nakládání se státními symboly není totiž nijak neobvyklým, je ovšem otázkou, jestli si ti, kteří se takto chovají, uvědomují, že by svým jednáním mohli porušovat zákony, a jestli je vůbec správné, aby je takovýmito jednáním porušovali. Ochrana státních symbolů a sankce za porušování je hlavním tématem této práce. Jejím cílem je především podat obraz o současné právní úpravě ochrany státních symbolů,

---

¹ viz Příloha 1

porovnat ji s podobnými ustanoveními v zahraničí a konfrontovat ji s právem na svobodu projevu, jejímž omezením bezpochyby je. Tomuto cíli odpovídá i struktura práce, která je rozdělena na čtyři hlavní kapitoly.

První kapitola je rozdělena na čtyři podkapitoly, které se zabývají státními symboly obecně a státními symboly České republiky, především jejich vzhledem a historií. Prostor je rovněž v nově neoficiálním státním symbolu, jež jsou se státem často ztotožňovány, a koliv nepatří mezi jeho oficiální symboly. Druhá kapitola se zabývá užíváním a ochranou státních symbolů České republiky a jejich historií, třetí kapitola právní úpravou ochrany a užívání státních symbolů v několika vybraných evropských zemích a Spojených státech amerických, k nimž je uvedeno několik skutečných soudních případů. Poslední kapitola práce otvírá otázku souladu ochrany státních symbolů se svobodou projevu, zakotvenou v českém ústavním pořádku Listinou základních práv a svobod i mezinárodními smlouvami.

1. Státní symboly

1.1 Pojem a definice státních symbolů

1.1.1 Definice státních symbolů

Státní symboly jsou oficiální a nezaměnitelné symboly státu, obvykle stanovené v zákoně nebo, jako například v České republice, přímo v Ústavě. Jsou vyjádřením státnosti a svrchovanosti státu a slouží k reprezentaci ve vztahu k jiným státům, od nichž je odlišují, i v rámci vlastním občanů. Svými symboly stát reprezentuje svou historii, územní vývoj, státoprávní povahu a národní identitu a jejich podoba má zpravidla své historické opodstatnění, vycházející obvykle z tradic státu. Mezi nejdůležitější státní symboly, které jsou vlastní v každém státě, patří státní vlajka, státní hymna a státní znak.²

1.1.2 Funkce státních symbolů

Jak vyplývá z výše uvedené definice, plní státní symboly několik funkcí. V mezinárodním prostředí se uplatňuje hlavně jejich funkce reprezentativní (například označování sídel diplomatických misí států³, vozidel státních představitelů, hraní státní hymny a vyvěšování státní vlajky při oficiálních státních návštěvách), rovněž ale také jejich funkce identifikační, kdy jasně označují subjekty jednající jménem státu. Uvnitř státu mají státní symboly především integrační funkci - při významných událostech vyjadřují sounáležitost občanů se státem i mezi sebou navzájem - ale také funkci identifikační - občané se prostřednictvím státních symbolů identifikují se státem (prokazují jim úctu), nebo se od něj naopak distancují (případy tzv. zneuctění nebo hanobení státních symbolů, o nichž budou pojednávat další části práce).⁴

---

² a) PAVLÍ EK, Václav. Ústavní právo a státovada, II. díl. Ústavní právo České republiky. 1. úplné vyd. Praha: Leges, 2011, 1120 s. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-90-5, str. 398-399, b) BAHÝ OVÁ, Lenka, Jan FILIP, Pavel MOLEK, Milan PODHRÁZKÝ, Vojtěch ŠIMÍ EK a Ladislav VYHNÁNEK. Ústava České republiky: komentář. Praha: Linde, 2010, 1533 s. ISBN 978-80-7201-814-7, str. 268-269

³ Vídeňská úmluva o diplomatických stycích z roku 1961 i Vídeňská úmluva o konzulárních stycích z roku 1963 upravují používání státního znaku a státní vlajky diplomatickou misí a jejím šéfem. Podle čl. 20 Vídeňské úmluvy o diplomatických stycích a čl. 29 Vídeňské úmluvy o konzulárních stycích má mise i její šéf právo vyvěšovat vlajku a státní znak v místnostech mise a v rezidenci jejího šéfa a na jeho dopravních prostředcích, pokud jsou užívány ke služebním účelům, bude-li respektovat zákony, předpisy a zvyklosti přijímacího státu.

⁴ a) Státní symboly České republiky. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2015 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/statni-symboly-ceske-republiky.aspx>, b) Státní symboly. Pražský hrad [online]. 2015 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/ceska-republika/statni-symboly.shtml>, c) op. cit. Bahý ová a kol., Ústava České republiky komentář ..., str. 268-269, d) op. cit. Pavlí ek, Ústavní právo a státovada..., str. 398

1.2 Státní symboly České republiky v právní úpravě

1.2.1 Zákony upravující státní symboly České republiky

Státní symboly České republiky jsou zakotveny v ústavním zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, a dále upraveny především v zákonu České národní rady č. 3/1993 Sb., o státních symbolech České republiky, a zákonem č. 352/2001 Sb., o užívání státních symbolů České republiky a změnách některých zákonů. Dále se o státních symbolech zmíní új (nebo se týkají problematiky státních symbolů) například také ústavní zákon č. 542/1992 Sb., o zániku České a Slovenské Federativní republiky, zákon č. 61/2000 Sb., o námořní plavbě, zákon č. 245/2000 Sb., o státních svátcích, o významných dnech a dnech pracovního klidu, zákon č. 157/1994 Sb., o státních vyznamenáních a rovněž zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.⁵

1.2.2 Státní symboly České republiky v Ústavě a zákonu o státních symbolech

Státní symboly České republiky jsou výslovně stanoveny v Ústavě, Hlava První - Základní ustanovení, článek 14. Tento článek ve svém prvním ustanovení uvádí: „Státními symboly České republiky jsou velký a malý státní znak, státní barvy, státní vlajka, vlajka prezidenta republiky, státní pečeť a státní hymna.“ Tento výčet je taxativní, přičemž po adě státních symbolů víceméně stanovuje jejich význam. Druhý odstavec tohoto článku pak stanovuje, že „státní symboly a jejich používání upraví zákon“ a je prováděn především zákonem o státních symbolech a zákonem o užívání státních symbolů, které upravují vzhled státních symbolů a pravidla jejich používání.

Zákon o státních symbolech nejprve ve svém prvním paragrafu doslova opakuje výčet státních symbolů tak, jak je uvedený v Ústavě, a dále stručně charakterizuje jednotlivé státní symboly v pořadí, v jakém jsou uvedeny v § 1. Jeho přílohy pak zobrazují jednotlivé státní symboly⁶.

---

⁵ tyto právní předpisy budou pro zjednodušení v dalším textu nazývány Ústava, zákon o státních symbolech, zákon o užívání státních symbolů, ústavní zákon o zániku České a Slovenské Federativní republiky, zákon o námořní plavbě, zákon o státních svátcích, zákon o státních vyznamenáních a trestní zákoník

⁶ vyobrazení velkého státního znaku tvoří přílohu 1, malého státního znaku přílohu 2, státní vlajky přílohu 3, vlajky prezidenta republiky přílohu 4, státní pečeť přílohu 5 a text a notový záznam státní hymny přílohu 6 zákona o státních symbolech

Velký státní znak (§ 2, odst. 1) je podle tohoto zákona tvořen červeným štítem, který je rozdělený na čtyři pole, přičemž jeho první a čtvrté pole je totožné⁷. Zobrazuje stříbrného dvouocasého lva ve skoku se zlatou⁸ korunou, zlatým jazykem a drápy⁹. Ve druhém poli zleva, které má modrou barvu, je stříbrno-červená¹⁰ šachovaná orlice se zlatou korunou, zlatým zobákem, zlatým jazykem a zlatými pařáty. Ve třetím poli zlaté barvy je pak rovněž zobrazena orlice, tentokrát červená, se stříbrným přímým zakoněným jetelovými lístky, který má naležato položený na hrudi a rozpjatých křídlech, zlatou korunkou a červeným zobákem, jazykem a pařáty. Malý státní znak tvoří pouze červený štít se stejným dvouocasým lvem, jaký se nachází na prvním a čtvrtém poli velkého státního znaku.

Státní barvy jsou podle § 3 (v tomto pořadí) bílá, červená a modrá.

Státní vlajka (§ 4) se skládá ze dvou svislých pruhů, bílého a červeného (v tomto pořadí), mezi které je až do poloviny délky vlajky vložen žerňový modrý klín. Poměr šířky a délky vlajky je 2:3.

Vlajka prezidenta republiky (§ 5) je bílá, s velkým státním znakem uprostřed. Pod státním znakem je na červené stuze podložené zlatými lipovými ratolestmi nápis „Pravda vítězí“. Okraj vlajky se skládá ze střídiv bílých, červených a modrých „plamének“.

Státní pečeť (§ 6) má kulatý tvar. Kolem jejího obvodu je nápis „Česká republika“, napsaný velkými tiskacími písmeny, a uprostřed velký státní znak podložený lipovými ratolestmi. Podle odst. 3 uchovává pečeti státního prezidenta republiky.

Státní hymna (§ 7) je tvořena první slokou písně „Kde domov můj“, jejíž hudbu složil František Škroup na text Josefa Kajetána Tyla.

1.3 Původ a stručná historie státních symbolů České republiky

Dějiny české státní symboliky jsou bohaté a dlouhé a datují se už do samých počátků státnosti na našem území. Lze je rozdělit do čtyř období, která víceméně korespondují s politickými dějinami země. Dokud byla naše země monarchií, byla státní symbolika spojena především s osobou panovníka. První heraldické znaky se začaly objevovat během 12. století, z nichž nejvýznamnějším symbolem byla tzv. svatováclavská orlice plaménková¹¹. Druhé

⁷ tato čtyři pole symbolizují historická území České republiky - Čechy, Moravu a Slezsko, poslední pak republiku jako celek – op. cit. Státní symboly, Pražský...

⁸ zobrazeny jako žlutá

⁹ jazyk a drápy lva jsou stejn jako zobák, jazyk a pařáty orlic v zákon nazývány zbrojí

¹⁰ zobrazena jako bílo-červená

¹¹ Původním znakem českých knížat byla podle všeho červená orlice ve stříbrném štítu, přičemž plaménky, které orlici šlehaly z křidel, symbolizovaly právo českých panovníků vyznamenávat cestu k císařskému dvoru ohnáním. Tato orlice vyjadřovala postavení panovníka a státu, později byla symbolem přemyslovské dynastie a od 1.

období započalo nástupem Přemysla Otakara II. na český trůn v roce 1253, nebo od této doby je znakem panovníka (a tedy i státu) dvouocasý lev s korunou na červeném štítu, jež ve znaku zůstává v zásadě nepřetržit až do dnešní doby. Totéž období bylo zahájeno reskriptem císařovny Marie Terezie z konce listopadu 1752, který ustanovil jednotný panovnický znak pro rakouské i české země. Vznikem československé republiky skončila symbolika monarchie a začala symbolika samostatného státu, která fakticky trvá dodnes.¹²

1.3.1 Státní znak

Historie státního znaku České republiky je v porovnání s ostatními státními symboly bezpochyby nejdélejší a nejsložitější. Úplně poprvé byl český dvouocasý lev použit podle kronikáře Dalimila v roce 1158¹³, kdy ho prý dostal český kníže Vladislav II. spolu s královským titulem od císaře Svatého římské Friedricha I. Barbarossy. První skutečně doložené použití lva, tehdy pouze jako symbolu Přemyslovského rodu, je však datováno až do roku 1213, kdy byl použit na pečeti moravského markraběte Vladislava Jindřicha. Panovnickým symbolem se stal, jak již bylo řečeno, nástupem Přemysla Otakara II. na trůn a jeho postavení se upevňovalo spolu s upevněním postavení panovníka v rámci státu.

Stejně jako český dvouocasý lev pochází i první doložené zobrazení moravské šachované orlice ze 13. století¹⁴. Součástí královské pečeti se však s jistotou stala až za panování Jana Lucemburského. Co se týče slezské orlice, ta je jako symbol Slezska používána od patnáctého století (nejprve však reprezentovala pouze jeho část Dolní Slezsko).

Podobu prvního státního znaku československé republiky upravoval, stejně jako podobu dalších státních symbolů, zákon č. 252/1920 Sb., kterým se vydávají ustanovení o státní vlajce, státních znacích a státní pečeti¹⁵. Nově vzniklá republika měla celkem tři státní znaky, které byly upraveny v § 4-8 zákona. Malý státní znak československé republiky představoval dvouocasý lev ve skoku, se zlatými zuby, jazykem, drápy a korunkou

---

poloviny 13. století bývala spojována s českým patronem svatým Václavem. Moravská i slezská orlice byly s největší pravděpodobností odvozeny právě od této orlice.

- Původ orlice ve znaku R. Ptejte se knihovny [online]. 2008 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://www.ptejteseknihovny.cz/dotazy/puvod-orlice-ve-znaku-cr>

¹² SEDLÁ EK, Pavel. Symboly republiky: Symbols of the Czech Republic [online]. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2007, 41 p. [cit. 2015-04-11]. ISBN 978-808-7041-291. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/assets/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/historie-statni-vlajky/sedlacek-symboly-katalog.pdf>, str. 3-6

¹³ Pečetím byla jako symbol českých zemí používána svatováclavská plaménková orlice, která však byla lvem postupně vytlačena

¹⁴ její nejstarší doložené použití je na pečeti města Znojma, při šenění k listině z roku 1272 – op. cit. Sedlá ek, Státní..., str. 8

¹⁵ dále nazýván pro zjednodušení zákon o státní vlajce, státních znacích a státní pečeti

s červeným štítkem¹⁶ s tlemi modrými vrcholy, „z nichž na prostředním vyšším vztyčen jest stříbrný kříž patriarší¹⁷“, na prsou.

Střední státní znak se skládal ze dvou štítů. Zadní tvercový štít byl rozdělen na čtyři pole, která obsahovala znaky Slovenska¹⁸, Podkarpatské Rusi¹⁹, Moravy a Slezska²⁰. Tento štít byl dále zakryt předním štítem s vyobrazeným českým znakem (neboli malým státním znakem bez štítu na prsou). Velký státní znak se rovněž skládal z předního a zadního štítu, přičemž přední štít představoval opět český znak. Zadní štít byl rozdělen na celkem sedm polí. První pole vyplňoval výše popsaný znak Slovenska, druhé znak Podkarpatské Rusi, třetí a čtvrté (ve druhé řadě) znaky Moravy a Slezska. Páté pole (pravé spodní) představovalo znak Těšínska²¹, šesté pole Opavska²² a poslední sedmé pole znak Ratiborská²³. Po obou stranách zadního štítu pak stál zlatý dvouocasý lev „jakožto strážce štítu“, a pod štítem se vinula zlatá stuha s modrým nápisem „Pravda vítězí“.

Během druhé republiky byl z výše uvedených tří státních znaků používán pouze střední státní znak. Protektorát Čechy a Morava používal znaky dva - malý protektorátní znak, stejný jako český znak, a velký protektorátní znak, jehož první a čtvrté pole tvořil český lev a druhé a třetí pole moravská orlice. Po osvobození a znovuoobnovení Československa byl používán až do roku 1960 pouze malý státní znak.

Zákonem č. 163/1960 Sb., o státním znaku a o státní vlajce²⁴, byl státní znak poměrně radikálně změněn. Podle § 1 jej tvořil červený štít ve tvaru husitské pavězy, na kterém byl vyobrazen bílý dvouocasý lev s červeným štítem „s modrou siluetou Kriván a vatrou zlaté barvy“ na hrudi. Nad hlavou lva byla přitčipá hvězda, která byla stejná jako lev, nakreslena zlatě.

¹⁶ tento štít představoval znak Slovenska.

¹⁷ varianta tradičního českého kříže se dvěma příčnými běhvami, kratším nahoru a delším dole, nazývaný také dvojramenný kříž, dvojkříž nebo patriarchální kříž - a) Dvojramenný kříž. In: Wikipedie [online]. 2009, 1. 4. 2015 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Dvojramenn%C3%BD_k%C5%99%C3%AD%C5%BE, b) Patriarchal Cross. In: Seiyaku.com [online]. 2015 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://www.seiyaku.com/customs/crosses/patriarchal.html>

¹⁸ výše popsaný znak

¹⁹ štít vertikálně rozdělený na dvě pole, modré s tlemi zlatými běhvami a stříbrné s červeným stojícím medvědem

²⁰ stejný jako dnes moravská stříbrno-červená šachovaná orlice na modrém poli a slezská červená orlice, jež však byla otočená vlevo a na prsou měla stříbrnou pružinu, zakončenou jetelovými lístky a zdobenou křížkem

²¹ zlatou orlici, hledící vpravo, na modrém pozadí

²² rozdělený bílou červeným štítem

²³ štít rozdělený na dvě části, z nichž první obsahovala znak Těšínska a druhý znak Opavska

²⁴ pro zjednodušení dále nazýván zákon o státním znaku a státní vlajce

Po pádu komunismu byl nový státní znak federativní republiky přijat až ústavním zákonem č. 102/1990 Sb., o státních symbolech České a Slovenské Federativní Republiky²⁵, poté, co obě republiky schválily podobu svých znaků²⁶. Státní znak federace byl rozdělen na ty i pole - první a čtvrté obsahovalo znak České republiky a druhé a třetí znak Slovenska. Utváření znaku bylo významně ovlivněno státní vlajkou.²⁷

1.3.2 Státní barvy

Trojice státních barev - bílé, červené a modré - je (na rozdíl od dvouocasého lva i orlic) součástí státní symboliky až od Ústavní listiny Československé republiky, uvozené zákonem 121/1920 Sb., kde je zakotvena hned v pátém paragrafu její první části. Význam těchto barev není nikde výslovně určen, byly a jsou však vnímány jako barvy symbolizující slovanství.

Po vzniku Československé republiky až do přijetí Ústavní listiny byly státními barvami pouze bílá a červená (barvy symbolizující české království, které se hojně objevovaly v archaích i na Moravě), to ovšem přinášelo v praxi nemalé potíže, neboť stejnou dvojici barev používalo i sousední Rakousko a Polsko. Proto byla do Ústavní listiny zakotvena i třetí barva. Tato trojice vytvářela slovanskou trikoloru a rovněž charakterizovala i vlajky důležitých spojenců nové vzniklé republiky - Francie, Velké Británie, Spojených států amerických a Ruska. Modrá barva se navíc nalézala také na starých zemských znacích Moravy, Slovenska a Podkarpatské Rusi.

Akoliv je složení barev shodné se slovanskou trikolorou, jejich pořadí je odlišné (a to proto, aby nebyla přídáním modré rozdělena původní zažitá dvojice státních barev), a proto je nelze zaměňovat.²⁸

1.3.3 Státní vlajka

První vlajka samostatného Československa se skládala pouze ze dvou pruhů, bílého a červeného, což byla tradičně užívaná vlajka českého království. Modrý klín byl přídán²⁹ až zákonem o státní vlajce, státních znacích a státní pečeti z roku 1920 a sahá do jedné třetiny

²⁵ dále nazýván pro zjednodušení zákon o státních symbolech České a Slovenské Federativní republiky

²⁶ ve všem podstatném totožné s jejich prvorepublikovou podobou

²⁷ Historie státního znaku. Vláda ČR [online]. 2009 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/historie-statniho-znaku/statni-znak-ceske-republiky--jeho-predchudci-a-soucasna-podoba-43755/>

²⁸ a) op. cit. Bahýňová a kol., Ústava České republiky komentář ..., str. 271, b) op. cit. Sedláček, Státní..., str. 24

²⁹ nejspíše v návaznosti na změnu státních barev a také kvůli podobnosti vlajky s vlajkou polskou a rakouskou a protestům obyvatel ostatních částí Československa.

délky vlajky, přičemž následnou úpravou byl klín prodloužen tak, že sahá stejně jako dnes do poloviny délky vlajky. V této podobě vlajka přetrvala až do zániku české a Slovenské federativní republiky (s výjimkou období Protektorátu Čechy a Morava, kdy byla na zásah okupační moci změněna na protektorátní vlajku se třemi vodorovnými pruhy v pořadí státních barev), po němž ji převzala samostatná česká republika. Porušila tak ustanovení čl. 3 odst. 2 ústavního zákona o zániku české a Slovenské Federativní republiky, které zakazuje samostatné české a Slovenské republice užívat státní symboly federace.

1.3.4 Vlajka prezidenta republiky

Vlajka prezidenta republiky byla poprvé v historii samostatného československa zakotvena v roce 1920 v zákoně o státní vlajce, státních znacích a státní pečeti. Tento zákon jí v nově vzniklém druhém paragrafu a popsal ji takto: „Standarta presidentova jest bílá s okrajem skládajícím se z plaménků střídavě bílých, červených a modrých. Uprostřed bílého pole vetkán velký státní znak.“ Již tehdy tradiční heslo „Pravda vítězí“ bylo součástí velkého státního znaku. Ústavním zákonem o státních symbolech české a Slovenské Federativní republiky byl český nápis na standartě vyjádřen za latinské „Veritas vincit“.³⁰

1.3.5 Státní pečeť

První československá státní pečeť obsahovala pouze štít s dvouocasým lvem a postrádala název státu, jehož podoba nebyla v době jeho vzniku jasná³¹. Nová a definitivní podoba státní pečeti pro nově vzniklý stát byla stanovena stejně jako podoba ostatních státních symbolů zákonem o státní vlajce, státních znacích a státní pečeti. Upraveny jsou dvě podoby státní pečeti, malá a velká, přičemž na malé byl zobrazen malý státní znak a na velké velký státní znak. Obě pečeti obsahovaly opis „Republika československá“. Podle § 9 uchovával obě pečeti předseda vlády a vláda byla zmocněna k vydání nařízení, které málo upravit používání pečeti. Prezident disponoval vlastní pečetí s velkým státním znakem a opisem „President Republiky československé“³². Roku 1960 byla zákonem o státním znaku a o státní vlajce stanovena jediná státní pečeť, která byla svěřena prezidentovi, a státní znak na ní zobrazený byl doplněn lipovými ratolestmi a opisem „československá socialistická“

³⁰ op. cit. Bahýňová a kol., Ústava české republiky komentář ..., str. 272

³¹ oficiální název státu byl stanoven až v Ústavní listině z roku 1920

³² podle nařízení vlády republiky československé č. 512/1920 Sb., k provedení zákona ze dne 30. března 1920, č. 252 z. n., kterým se vydávají ustanovení o státní vlajce, státních znacích a státní pečeti.

republika“. Od té doby se podoba pe et m nila pouze v závislosti na zm n názvu státu nebo podoby státního znaku.

1.3.6 Státní hymna

První písní, která plnila na eském území funkci státní hymny³³, byla „Hospodine pomiluj, ny“, patrn z desátého století. Ve t ináctém století byl p i slavnostních p íležitostech zpíván Svatováclavský chorál, za doby husitského povstání m la významné postavení píse „Ktož jsú boží bojovníci“. První oficiální hymnou byla od roku 1797 píse „Zachovej nám, Hospodine.“

Píse „Kde domov m j“, jejíž první sloka tvo í hymnu eské republiky, pochází z eské divadelní hry „Fidlova ka, aneb žádný hn v a žádná rva ka“ z roku 1834. P estože hra samotná nem la zpo átku žádný velký úsp ch, píse zlidov la. Oficiáln se státní hymnou stala usnesením vlády . 19300 v roce 1920, závazné hudební zn ní bylo uzákon no až o 7 let pozd ji.³⁴ V roce 1930 bylo ob Źníkem ministerstva vnitra stanoveno, že hymnou bude pouze první sloka písn , p i emž sloku druhou bude tvo it první sloka slovenské písn „Nad Tatrou sa blýská“. V této podob p etrvala státní hymna až do rozpadu eské a Slovenské Federativní republiky, kdy byla slovenská ást vypušt na.³⁵

1.4 Neoficiální státní symboly eské republiky

Vedle státních symbol , které jsou zakotveny v Ústav a které byly vyjmenovány v p edcházejících odstavcích, jsou za symboly eské státnosti považovány i jiné symboly, které charakterizují stát, jeho existenci a svrchovanost a vyjad ují jeho hodnoty a tradice.³⁶ N které z nich jsou upraveny zákonem, což vypovídá o jejich d ležitosti a významném postavení, jiné nejsou právn upraveny nikde, avšak jsou jako symboly státu tradi n chápány širokou ástí ve ejnosti. Pat í mezi n p edevším státní a jiné významné svátky a státní vyznamenání, hlavní m sto Praha, eský jazyk, národní kulturní památky a lípa jako eský národní strom. Se vstupem eské republiky do EU mají rovn Ź jistý význam i symboly této mezinárodní organizace.

---

³³ tj. byla sou ástí korunova ních ád eských král

³⁴ Výro í eské vlastenecké historie. In: Casarp.cz [online]. 2014 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://www.casarp.cz/news/vyroci-ceske-vlastenecke-historie/>

³⁵ a) op. cit. Bahý ová a kol., Ústava eské republiky komentá ..., str. 273, b) eská státní hymna. Vláda R [online]. 2008 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/urad-vlady/udalosti/ceska-statni-hymna-52312/>, c) op. cit. Výro í eské vlastenecké...

³⁶ op. cit. Bahý ová a kol., Ústava eské republiky komentá ..., str. 273

1.4.1 Státní svátky

Obecně se státní a ostatní svátky dělí na dvě skupiny - tradiční svátky oslavující křesťanskou církevní symboliku a, ve srovnání s nimi podstatně modernější, svátky oslavující symboliku státní.³⁷ Poměrně stručný zákon o státních svátcích dělí tyto významné dny do tří, respektive do čtyř skupin - státní svátky, ostatní svátky, dny pracovního klidu a významné dny. V § 1 vyjmenovává státní svátky, kterými jsou Den obnovy samostatného českého státu (1. ledna), Den vítězství (8. května), Den slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje (5. července), Den upálení mistra Jana Husa (6. července), Den české státnosti (28. září), Den vzniku samostatného československého státu (28. října) a Den boje za svobodu a demokracii (17. listopadu). Jak je zřejmé z výše, jedná se především o výročí významných historických událostí, které měly velký vliv na formování české státnosti a národních idejí.³⁸

Ostatními svátky jsou podle § 2 především (ale nikoliv výlučně) svátky církevní - Nový rok (1. ledna), Velikonoční pondělí, Svátek práce (1. května), Štědrý den (24. května), 1. svátek vánoční (25. prosinec) a 2. svátek vánoční (26. prosince). Mezi dny pracovního klidu se pak podle § 3 řadí jak státní svátky, tak i svátky ostatní.

Poslední a největší skupinou jsou významné dny, které jsou na rozdíl od výše zmíněných svátek dny pracovními. Do této skupiny patří Den památky Jana Palacha (16. ledna), Den památky obětí holocaustu a předcházení zločinům proti lidskosti (27. ledna), Mezinárodní den žen (8. března), Den přistoupení české republiky k Severoatlantické smlouvě (12. března), Den narození Jana Ámose Komenského (28. března), Den vzdělanosti (7. dubna), Květnové povstání českého lidu (5. května), Den rodin (15. května), Vyhlazení obce Lidice (10. června), Den památky obětí komunistického režimu (27. června) a Den válečných veteránů (11. listopadu).

1.4.2 Státní vyznamenání

Pravomoc propůjčovat a udělovat státní vyznamenání je podle čl. 63 odst. 1 písm. h) Ústavy pravomocí prezidenta republiky³⁹. Státní vyznamenání a jejich udělování upravuje kromě Ústavy také zákon o státních vyznamenáních České republiky. Podle § 1 odst. 1 tohoto

---

³⁷ op. cit. Pavlíček, Ústavní právo a státov da..., str. 406

³⁸ A koliv zahrnutí do této skupiny i den 28. září, výročí zavraždění sv. Václava, je v tomto smru poněkud paradoxní, jelikož preambule Ústavy spojuje českou státnost se zemí Koruny české, která byla právně ustanovena až za vlády Karla IV., tedy několik století po smrti tohoto přemyslovského knížete. Rovněž by se dalo diskutovat o označení 1. ledna jako Den obnovy samostatného českého státu z toho prostého důvodu, že předsn vzato předtím žádný samostatný český stát nikdy nebyl. - op. cit. Pavlíček, Ústavní právo a státov da..., str. 406-407

³⁹ která je ovšem podle odst. 3 stejného článku kontresignovaná

zákonu o udělení hlavy státu udělením i propjáním státních vyznamenání jednotlivcům „jejich vynikající občanské zásluhy o budování svobodné demokratické společnosti, výsledky práce, úsilí o obranu vlasti, hrdinské a jiné výjimečné činy“, tedy takové činy a skutky, které naplňují státem uznávané a prosazované hodnoty⁴⁰.

Druhý odstavec stejného paragrafu rozděluje státní vyznamenání na řády a medaile, přičemž třetí a čtvrtý odstavec od sebe obě označení odlišují. Řády (podle § 2 a 3 řádu bílého lva, udělovány osobám, „které se zvlášť vynikajícím způsobem zasloužily o českou republiku“, a řád Tomáše Garrigua Masaryka, udělovány těm, kteří „se vynikajícím způsobem zasloužily o rozvoj demokracie, humanity a lidská práva“) jsou vyšší formou vyznamenání a českým občanům se pouze propjají, zatímco cizincům se udělují. Medaile (podle § 4 Medaile za hrdinství - mimo hrdinství v boji, ale také hrdinství při záchraně lidského života i značných materiálních hodnot - a § 5 Medaile za zásluhy) představují nižší formu vyznamenání a jsou udělovány.

Kromě vyjmenování vyznamenání a určení, za co jsou udělovány, se zákon o státních vyznamenáních zabývá také pravidly jejich nošení a upesuje výše uvedenou pravomoc prezidenta státní vyznamenání udělovat a propjovat. Podle § 8 tak hlava státu činí na základě návrhu Poslanecké sněmovny, Senátu, vlády, může tak učinit však i bez návrhu. § 13 pak stanovuje tzv. řádové dny - tedy dny, kdy jsou vyznamenání udělována/propjována. Jsou jimi 1. leden a 28. říjen.

1.4.3 N které další neoficiální symboly české státnosti

Praha je jako hlavní město české republiky zakotvena v čl. 13 Ústavy. Je nejvyšším městem české republiky, centrem kulturního a hospodářského života a sídlem nejvýznamnějších orgánů veřejné moci (vyjma nejvyšších orgánů moci soudní, jež jsou situovány v Brně), předešlý hlavy státu, vlády a zákonodárského sboru, a jako takové má mezi ostatními městy specifické postavení - jako jediné je zároveň obcí i krajem. Její fungování a postavení je upraveno předešlý v zákoně č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze.

Za symbol státu je možné považovat i český jazyk. Jeho postavení není přímo ústavně i zákonně zakotveno, je nicméně jazykem, v němž jsou vydávány právní předpisy a soudní a úřední rozhodnutí, který se používá při jednání se státními orgány a v kterém probíhá vyjednávání na státních školách.

---

⁴⁰ op. cit. Bahýřová a kol., Ústava české republiky komentář ..., str. 274

Jako další podmínky symbolizující českou historii a státnost je možné uvést národní kulturní památky (mezi ně patří například Pražský hrad, korunovační klenoty, Karlův most, Národní divadlo a Národní muzeum, hrad Karlštejn nebo hrad Bezděč, jejich úplný seznam je uveden v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky, který vede Národní památkový ústav⁴¹), českou korunu, lípu jako národní strom nebo heslo „Pravda vítězí“, uvedené na standardní prezidentské pečeti republiky.⁴²

1.4.4 Symboly Evropské unie

Ačkoli symboly Evropské unie nejsou oficiálně zakotveny ani v jedné ze dvou nejdelších smluv Evropské unie - Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie (před přijetím Lisabonské smlouvy v roce 2009 Smlouva o založení Evropských společenství) - jsou široce rozpoznávané a uznávané. Jejich výčet uvádí Smlouva o Ústavu pro Evropu, podepsaná 29. 9. 2004, která však nakonec nebyla ratifikována všemi členskými státy. V současné době jsou symboly EU uvedeny na oficiálních stránkách Evropské unie,⁴³ podle nichž k nim patří Evropská vlajka, Evropská hymna, Den Evropy a motto Evropské unie (ve Smlouvě o ústavu pro Evropu bylo uvedeno ještě Euro jakožto společná měna v těchto státech Unie).

Vlajka Evropské unie, jež je symbolem evropské jednoty a identity, je tvořena dvanácti pěticípými zlatými hvězdami, uspořádanými v pravidelných intervalech do kruhu, na modrém pozadí. Počet hvězd symbolizuje dokonalost, úplnost a jednotu a je tedy stejný nezávisle na počtu států, a modrá barva je ztělesněním naděje pro dobrou budoucnost Evropy.⁴⁴ Symbolem evropské integrace je vlajka už více než pět století. V roce 1955 byla přijata Radou Evropy a o tři desetiletí později byla schválena vedoucími představiteli členských států jako oficiální znak Evropských společenství.⁴⁵

Hymnou Evropské unie je závěrečná část z Deváté symfonie Ludwiga van Beethovena, kterou v roce 1823 složil na slova básně Friedricha Schillera „Óda na radost“. Ačkoli jedním z důvodů, proč byla zvolena právě tato skladba, byla nepochybně i Schillerova idea bratrství všech lidí, je hymna Evropské unie beze slov. Podle oficiální

---

⁴¹ Ústřední seznam kulturních památek ČR. Ministerstvo kultury [online]. 2007 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/cz...ustredni-seznam-kulturnich-pamatek-cr-775/>

⁴² op. cit. Bahýňová a kol., Ústava České republiky komentář ..., str. 274

⁴³ a) op. cit. Bahýňová a kol., Ústava České republiky komentář ..., str. 274-275, b) Symboly EU. EUROPA [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/basic-information/symbols/index_cs.htm

⁴⁴ Grafický průvodce evropským znakem. Úřad pro publikace - EUROPA [online]. 2013 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://publications.europa.eu/code/cs/cs-5000100.htm>

⁴⁵ Evropská vlajka. EUROPA [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/basic-information/symbols/flag/index_cs.htm

stránky EU hymna „univerzálním jazykem hudby vyjaduje evropské ideály svobody, míru a solidarity“⁴⁶.

Dnem Evropy byl ustanoven 9. květen. Má připomínat tzv. Schumanovu deklaraci francouzského ministra zahraničních věcí Roberta Schumana z roku 1950 a oslavovat mír a jednotu v Evropě. U příležitosti oslav je tento den také dnem otevřených dveří institucí Evropské unie.⁴⁷ Mottem Evropské unie, které se začalo užívat v roce 2000, je heslo „Jednotná v rozmanitosti“⁴⁸.

V českém právním řádu nejsou symboly Unie nijak upraveny. Pouze v zákoně č. 62/2003, o volbách do Evropského parlamentu, je v § 33 stanovena povinnost vyvěsit na objektu, v němž se nachází volební místnost voleb do Evropského parlamentu, vlajku Evropské unie spolu s vlajkou České republiky.

2. Ochrana a užívání státních symbolů

2.1. Užívání státních symbolů

Aby mohly státní symboly skutečně plnit své funkce, je z logiky věci nezbytné, aby byly ke svým účelům řádně využívány. Tím se míní v první řadě jejich vizuální potažmo audiální utváření a oficiální vystavování, ke kterému může docházet při skutečně široké škále událostí - od těch relativně pozitivních (přijetí státních vyznamenání), přes hodnotově neutrální v podobě prokazování vzájemného respektu států navzájem prostřednictvím vzájemného uctivého užití vlajky i hymny, až po ty negativní, kdy poškození státního symbolu druhého suveréna znamenalo vyjádření hrubého nesouhlasu s jeho jednáním a v extrémních případech mohlo zastupovat oficiální vyhlášení války.⁴⁹

Současně české právo zná všechny modalities úpravy chování ke státním symbolům - zakotvuje případy, kdy státní symbol být užit musí, poněkud volněji vymezuje, kdy být užit smí, a udává, jaké užívání se výslovně zakazuje.

---

⁴⁶ Evropská hymna. EUROPA [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/basic-information/symbols/anthem/index_cs.htm

⁴⁷ Den Evropy - den otevřených dveří v institucích EU. EUROPA [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/basic-information/symbols/anthem/index_cs.htm

⁴⁸ Motto EU. EUROPA [online]. 2000 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/basic-information/symbols/motto/index_cs.htm

⁴⁹ Zásady používání státních symbolů. VELEBNÝ & FAM. Velebny.cz [online]. 2014 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://www.velebny.cz/zasady-pouzivani-statnich-symbolu>

2.1.1 Povinné užití státních symbol

Zákon o užívání státních symbolů nařizuje užívání státních symbolů⁵⁰ v první řadě státním institucím. § 3 odst. 1 zcela nekompromisně udává, že velký státní znak JESOU ÁSTÍ ZÁVĚSNÉHO ODZNAKU STAROSTA ZE VNĚJŠÍHO OZNAČENÍ STEJNOKROJ OPRAVNĚNÝCH OSOB, SE UŽÍVÁ K VYZNAČENÍ STÁTNÍCH HRANIC ČESKÉ REPUBLIKY A K ZEVNÍMU OZNAČENÍ DRESU SPORTOVCE REPREZENTUJÍCÍCH ČESKOU REPUBLIKU A SE VYOBRAZUJE NA PRÁKAZECH VYDÁVANÝCH SPRÁVNÍMI ÚŘADY ČESKÉ REPUBLIKY, NA BANKOVKÁCH, CENNÝCH PAPIRECH A JINÝCH CENINÁCH ČESKÉ REPUBLIKY A NA SBÍRKÁCH ROZHODNUTÍ NEJVYŠŠÍCH SOUDNÍCH INSTITUCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. Není zde však uvedena žádná sankce pro případ, že by se tak nestalo. Jiné je to v případě povinného užití státní vlajky. Podle § 13a odst. 1 c) se oprávněná osoba⁵¹ uvedená v § 2 v bodech a) až s) dopustí spáchání správního deliktu, za nějž je možno uložit pokutu až 15 000,- Kč, nevyvíjí-li ji na veřejném místě na sídelní budově ve dnech celostátního významu, což je jí uloženo podle § 7, který v první řadě zmíní užití státní svátce⁵², dny smutku nebo dny celostátního smutku.

Sankce přímou neuvádí ani další předpisy, konstatující užití státní vlajky, symbolu i neoficiálního symbolu. Jmenujme například zákon o námořní plavbě, jehož § 21 dává provozovateli plavidla povinnost zabezpečení nejlépe viditelného místa pro státní vlajku a její další užití specifikuje prováděcím předpisem. Přímou nepostihované povinnosti nacházíme i v zákonech a vyhláškách upravujících činnost státních složek. Mezi nimi můžeme uvést vyhlášku ministerstva vnitra č. 460/2008⁵³, která v §4 udává, že součástí vnějšího označení policie je rukávový znak, tvořený velkým státním znakem spolu se slovem POLICIE, dále také označení vlajkou při mezinárodních cvičeních nebo její užití u oficiálních letadel Policie České republiky, kdy je připevněna na trup nebo kýlové ploše a má tvar sférického

---

⁵⁰ a to v takové podobě, jakou udává zákon o státních symbolech - s výjimkou velkého státního znaku (podle § 4a zákona o užívání státních symbolů může být stejný jako autentická podoba použita jednobarevná napodobeninu), malého státního znaku (podle § 6 je úřední razítko s malým státním znakem jednobarevné) a státní vlajky (v případech stanovených § 7 odst. 1 lze použít její napodobeninu s odlišným poměrem délky a šířky)

⁵¹ seznam oprávněných osob a úřadů je uveden v § 2 odst. 1, patří mezi ně obě komory Parlamentu, jejich členové a jejich Kanceláři (a), prezident republiky a jeho Kancelář (b), vláda a Úřad vlády (c), Veřejný ochránce práva a jeho Kancelář (d), ministerstva a jiné správní úřady (e), kraje, obce, místní úřady a místní části (f), Ústavní soud (g), soudy a státní zastupitelství (h), ozbrojené síly a bezpečnostní sbory (i), diplomatické mise a konzulární úřady (j), zpravodajské služby (k), Úřad pro ochranu osobních údajů (l), Nejvyšší kontrolní úřad (m), Rada České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání (n), Česká národní banka (o) a státní fondy (p), školy, vysoké školy a školská zařízení (r), státní kulturní a vědecké instituce (s), fyzické a právnické osoby, jimž je na základě zákona svěřen výkon státní správy (t) a sportovci při reprezentaci České republiky (u)

⁵² uvedené v zákoně o státních svátcích

⁵³ VYHLÁŠKA ze dne 17. prosince 2008, o způsobu vnějšího označení, služebních stejnokrojích a zvláštním barevném provedení, a označení služebních vozidel, plavidel a letadel Policie České republiky, a o prokazování příslušnosti k Policii České republiky

trojúhelníku. Technikou ozbrojených složek se zabývá i vyhláška . 387/2010 Sb.⁵⁴, která udává možnosti užití národního rozlišovacího znaku - kruhového symbolu, jehož barvy jsou „odvozeny od státní vlajky“. P edpis umoř uje v § 11 p ekrytí tohoto ozna ení pouze za ú elem maskování a jen do asn .

Užíváním státních symbol se rovn ŝ zabývají zákon . 111/1998 Sb., o vysokých školách a o zm n a dopln ní dalších zákon (zákon o vysokých školách), a zákon . 561/2004 Sb., o p edškolním, základním st edním, vyšším odborném a jiném vzd lávání (školský zákon). Podle § 57 odst. 7 zákona o vysokých školách je vysokoškolský diplom a dodatek k diplomu ve ejnou listinou a je opat en státním znakem eské republiky⁵⁵, § 28 odst. 7 školského zákona pak uvádí obdobné pravidlo pro vysv d ení, diplomy o absolutoriu a výu ní listy.

2.1.2 Povolené užití státních symbol

V režimu možnosti využití je podle zákona o užívání státních symbol valná v tšina státních symbol . Podle § 4 lze velkým státním znakem ozna it budovu, kde orgán státní správy sídlí, vlajku prezidenta republiky je možné užít k ozna ení jeho sídla i dopravního prost edku (§10), státní hymnu lze hrát i zpívat p i p íležitostech, kdy je to obvyklé (§12) - d vodová zpráva vlády k zákonu o užívání státních symbol se zde odvolává na p vodní porevolu ní úpravu z roku 1990, která se m la v praxi osv d it. Podle stejného dokumentu je zám rn liberálním zákonným dovolením také ustanovení § 7 odst. 6, které umoř uje jakékoliv osob i složce státu užít státní vlajky vhodným a d stojným zp sobem.

Hned v následujících paragrafech 8 a 9 pak zákon upravuje požadavky pom rn p esnými kritérii k manipulaci a užívání státní vlajky - zákon popisuje, že modrý klín sm uje p i vodorovném zav šení doprava a p i svislém vždy dol , udává místo, kam eská vlajka pat í, pokud je vyv šena spolu s vlajkami dalších stát ⁵⁶, neumoř uje její užití k zahalení pomníku i spuř ní s rakví do hrobu, a rovn ŝ zakazuje, aby se p i vzty ování i snímání vlajka dotkla zem ⁵⁷ a byla „používána v poškozeném nebo zne iřt ném stavu“. P edposlední

⁵⁴ VYHLÁŠKA o zobrazení vojenského znaku a národního rozlišovacího znaku, zp sobu ozna ování vojenského materiálu vojenským znakem a mezinárodn í platným rozeznávacím znakem, zobrazení vojenského stejnokroje a vojenských odznak a jejich nošení a ozna ování vojenské techniky národním rozlišovacím znakem nebo státním symbolem anebo znakem Hradní stráže (o vojenských znacích a stejnokrojích),

⁵⁵ v zákonu samotném však není uvedeno, má-li se jednat o malý i velký státní znak

⁵⁶ státní vlajka musí být vždy umíst na na to nej estn jší místo - vlevo p i vyv šování dvou vlajek, uprost ed p i vyv šování lichého po tu, v prost ední dvojici vlevo p i vyv šování sudého po tu vlajek a jako první zleva/první zprava p i vyv šování více než 5 vlajek. § 9 upravuje pravidla užívání státní vlajky,

⁵⁷ Oproti panujícímú p esv d ení ovšem není nutné takto zneuct nou vlajku spálit, tato polopravda vznikla patr n spojením dvou ástí amerického Code of Laws, Title 4 Section 8, a to sice druhého bodu, mimo jiné

ustanovení (§ 9 písm. j) pak zakazuje zobrazovat na vlajce text, vyobrazení, obraz i znak. K porušení práv tohoto ustanovení dochází hojně zejména při sportovních utkáních i demonstracích, a vnovat se mu budeme šíjeji v další části práce.

Kromě zákona o užívání státních symbolů umožňuje využití státního symbolu, primárně vlajky ale i ostatních, celá řada vyhlášek a prováděcích předpisů. Můžeme jmenovat například Letecký předpis ministerstva dopravy č. 472/2011220-SP/5, doplňující zákon č. 49/1997 Sb., o civilním letectví, který uvádí, že státní vlajka není součástí registrační značky, nicméně může být umístěna na pevnou část letadla, orientovaná rovnoběžně a rozhodně nesmí být překryta jakýmkoliv dalšími symboly⁵⁸. K neopomenutelným dovolením pak patří vyjmutí státních symbolů z oblasti autorského práva, zakotvené na základě veřejného zájmu v § 3 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském.

2.1.3 Zakázané užití státních symbolů

Jak bylo uvedeno výše, zákon o užívání státních symbolů vymezuje okruh tzv. oprávněných osob, tedy osob, jimž je povoleno dané státní symboly užívat. Z toho implicitně vyplývá, že osoby, které tento titul nenesou, dotyčné státní symboly užívat oprávněny nejsou, nedovolí-li jim to jako například v případě státní vlajky i státní hymny, které z výše uvedených ustanovení. Takové ustanovení neexistuje ani pro jeden ze státních znaků - jejich zobrazování patří do pravomoci pouze osobám vyjmenovaným v § 2 a zřetelně uvedeným v § 3, 4, 4a, 5 a 6, přičemž z povolení užití malého státního znaku jsou vyřazeni reprezentující sportovci. Malý znak samotný přitom v praxi upotřebí v podstatě každý - § 5 umožňuje jeho užívání mimo jiné i na mincích České republiky a Česká národní banka toto oprávnění v souvislosti skutečně využívá. Oprávněné osoby dále mohou užívat otisk bílého lva v červeném erbu coby úřední razítko, na němž se ovšem, pravděpodobně z důvodu možné vizuální záměny se státní pečeti, nikdy nemůže objevit velký státní znak. Užívání razítek je zmíněno v dalších zákonech, povětšinou konkretizujících určité profese i orgány podléhající státní správě, dostalo se ovšem i do trestního zákoníku - podle § 349, je možné pachatel, který by vytvořil nebo přechovával pečeti státní pečeti i razítko s vyobrazením

---

zakazujícího kontakt vlajky ímkoliv pod sebou, a bodu posledního, který pouze doporuuje jako jeden z důvodů stojných způsobů likvidace již nepoužitelné vlajky právěh. Žádné podobné doporučení v českém právu ovšem nenajdeme. - 4 USC Ch. 1: THE FLAG. OFFICE OF THE LAW REVISION COUNSEL. United States Code [online]. 1998 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://uscode.house.gov/view.xhtml?path=/prelim@title4/chapter1&edition=prelim>

⁵⁸ toto ustanovení pravděpodobně vychází z výše zmíněného ustanovení § 9 j) zákona o užívání státních symbolů

státního znaku, i jiný p edm t schopný plnit jejich funkci, m že být potrestán odn tím svobody až do výše jednoho roku i zákazem innosti⁵⁹.

Jednoletý trest pat í k t m nejp ísn ěším, které lze za porušení zákazu užívání státních symbol a jejich obdob v eském právu nalézt⁶⁰. Zákon o užívání státních symbol zná podle paragrafu 13a pokutu ve výši až 15 000 K za správní delikt, kterého se právnická nebo podnikající fyzická osoba dopustí nap . p i nedovoleném využití obou znak i nevyv šení vlajky podle výše popsané povinnosti, a pokutu až 10 000 K p i porušení n kterého z ustanovení § 8 nebo § 9. Zaplacení pokuty 10 000 K je rovn ě možno uložit ve správním ízení tomu, kdo se dopustí p estupku tak, že „zneužije, úmysln poškodí nebo hrub zneváží“⁶¹ kterýkoliv ze státních symbol eské republiky. Všechny uvedené hrozby postihu mají za základní cíl totéž - zajistit, aby významné atributy byly užívány p edepsaným, unifikovaným zp sobem a zabránit jejich používání k nevhodným ú el m, v souhrnu mají tedy za úkol tyto historicky, mezinárodn ě i kulturn ě významné symboly ochra ovat.

2.1.5 Užívání jiných než státních symbol

Užívání státních symbol jiných stát nebo mezinárodních organizací není v eském právním ádu výslovn upraveno - s jedinou výjimkou. Tuto výjimku p edstavuje zneužití státních symbol jiných stát nebo znak a vlajek mezinárodních organizací za stavu ohrožení státu, vále ného stavu, války nebo jiného ozbrojeného konfliktu. Tyto p ípady jsou upraveny v trestním zákoníku v jeho t inácté hlav ě nazvané „Trestné iny proti lidskosti, proti míru a vále né trestné iny“. § 415 vymezuje trestný in zneužití mezinárodn ě uznávaných a státních znak , za n ěž je možné uložit trest odn ě svobody na dva roky až osm let, ve výjime ných p ípadech⁶² až na dvacet let, nebo výjime ný trest. Tohoto trestného inu se dopustí ten, kdo za výše uvedeného stavu zneužije ozna ení ěrveného k íže nebo jiných znak nebo barev uznávaných pro ozna ování zdravotnických institucí a dopravních prost edk (odst. 1), nebo znaku Organizace spojených národ ě i vlajky nebo státního ě vojenského znaku, insignie nebo stejnokroje státu, který se konfliktu neú astní (odst. 2). § 416 se zabývá zneužitím

⁵⁹ tato ochrana státní pe eti má dlouholetou tradici, viz dále

⁶⁰ pokud hovo íme pouze o nakládání se státními symboly, které nenapl uje znaky jiného trestného inu nebo p estupku, v souvislosti se státními symboly by p ícházel v úvahu p edevším trestný in výtržnictví podle § 358 trestního zákoníku, pokud by se tak stalo na ve ejnosti nebo na míst ě ve ejnosti p ístupném

⁶¹ v sou asné úprav ě již není, navzdory rozší eného mín ění, užito nep esného a zavád ěcího výrazu zhanobí/hanobí/hanobení, ten užívá pouze trestní zákoník v § 355, upravujícím trestný in „hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob“, v § 358, který jako výtržnictví mimo jiné klasifikuje hanobení hrobu a historických a kulturních památek, a § 359, zabývajícím se „hanobením lidských ostatk ě“

⁶² pokud pachatel tímto inem zp sobí smrt, t ězkou újmu na zdraví, škodu velkého rozsahu nebo odvetná opat ení druhé vál ěcí strany

vlajky. Za tento čin, stejně jako za zneužití státního nebo vojenského znaku jiného státu, který je stranou konfliktu, lze uložit trest odnětí svobody v trvání jednoho až pět let, za zneužití vlajky přímě lze uložit maximální trest až o tři léta vyšší.

2.2 Historie ochrany státních symbolů

Tendence ochraňovat státní symboly zákonem rozhodnuta není v českém právním řádu novinkou. Symboly republiky byly chráněny prakticky již od jejího vzniku, a to především pomocí práva trestního a správního, v zákonech o státních symbolech a užívání státních symbolů, v zákonech o postupcích a v trestních zákonících.

2.2.1 Zneužívání státních symbolů jako přešestupek

Za první republiky bylo užívání státních symbolů upraveno nejprve nařízením vlády republiky československé č. 512/1920 Sb., k provedení zákona ze dne 30. března 1920, č. 252 z. a n., kterým se vydávají ustanovení o státní vlajce, státních znacích a státní pečeti, a o šestnáct let později zákonem č. 269/1936 Sb., o užívání vlajek, znaků a jiných symbolů, jakož i stejnokrojů a odznaků, a o opatřeních proti závadným označením. Tento zákon se v § 4-8 zabývá užíváním a zneužíváním státních symbolů⁶³. § 4 a § 5 upravují trvalé a přechodné užívání státní vlajky, státního znaku a jejich částí⁶⁴. § 6, nadepsaný „Vadné provedení státních a jiných veřejných symbolů, ochrana před napodobením“, pak ve veřejném užívání těchto symbolů nebo jejich částí zakazuje, „je-li způsobem provedení těchto symbolů s hlediska heraldického podstatně vadný a zejména, může-li tato závada vzbudit veřejné pohoršení nebo vést k záměně těchto symbolů s jiným symbolem.“ Mimoto § 6 také zakazuje veřejné užívání předem tím, „jež svým provedením mohly by vzbudit zdání, jakoby to byly tyto symboly“. § 7 se přípustností a způsobem užívání státních symbolů zabývá detailněji. Klíčovým je první odstavec tohoto paragrafu⁶⁵, který zakazuje jakékoli užívání státní vlajky nebo státního znaku, které by se mohlo jevit „nevhodným, nepřiměřeným nebo jako projev neúcty k těmto symbolům“. § 8 upravuje odstranění závadných symbolů. Tento zákon byl v platnosti až do

---

⁶³ následky při porušení těchto ustanovení pak uvádí v § 22 - za přešestupky je možné uložit pokutu až 20000 Kč nebo odsoudit na 2 měsíce do vězení

⁶⁴ podle § 4 odst. 1 smí trvale užívat tyto symboly nebo jejich části jen ten, kdo k tomu má úřední povolení, § 5 dává okresním úřadům pravomoc předepisovat „přechodné veřejné užívání“ těchto symbolů, vyžaduje-li to veřejný zájem

⁶⁵ ostatní se nezabývají přímo užíváním státních symbolů československé republiky, ale ve veřejném užíváním jiných vlajek, znaků nebo symbolů než státních a vyvoláváním státní vlajky spolu s vlajkami jiných států

roku 1960, kdy ho nahradil zákon o státním znaku a státní vlajce, který se však už jejich zneužíváním nezabývá.

Přímým předchůdcem dnešní právní úpravy užívání státních symbolů, zákon České národní rady č. 68/1990 Sb., o užívání státního znaku a státní vlajky České republiky, ve znění k 5. 10. 2001, kdy byl zrušen a nahrazen zákonem o užívání státních symbolů, obsahuje pouze jediné ustanovení týkající se zneužití státních symbolů. § 4d zakazuje „takové užívání státních symbolů České republiky, kterým by se projevovala neúcta k těmto symbolům“, aniž by uváděl jakékoliv sankce. Ty byly totiž stanoveny až do jeho novelizace z roku 2006 (jež změnila také zákon o užívání státních symbolů a zavedla do něj dnešní úpravu postupu zneužití státních symbolů) v § 42 zákona České národní rady č. 200/1990 Sb., o postupech, jež za „úmyslné poškození, zneužití nebo hrubé znevážení“ státních symbolů ukládal peněžitou pokutu až 3000 Kč.

2.2.2 Trestní právní ochrana

Trestní postih za zneužívání státních symbolů byl až do roku 1950 upraven zákonem č. 117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a postupech, který v § 330 trestal nezákonnou výrobu pečeti ve stejných úměrnostech od jednoho týdne do jednoho měsíce.

První kodifikace trestního práva na území samostatného státu, zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon, zavedl do právního řádu § 124 nový pojem - hanobení republiky. Kdo hanobil nebo potupil republiku nebo její symboly, nebo kdo „v úmyslu projevit nepřátelství nebo opovržení k republice“ poničil nebo poškodil její symbol, mohl být potrestán trestem odnětí svobody až na jeden rok. Z těchto ustanovení je patrné ztotožnění symbolů s republikou, tj. útok na státní symboly byl chápán jako útok na republiku samotnou. Do stejné pozice byl postaven i prezident republiky a jeho náměstek, jejichž zobrazení požívalo stejné ochrany jako státní symboly a do podobné pozice stavěl zákon i ostatní ústavní činitele, jejichž veřejné hanobení bylo podle § 111 možné potrestat odnětím svobody na dva měsíce až tři roky. Prezident republiky a jeho náměstek byli chráněni také § 110, který upravuje trestný čin snižování vážnosti prezidenta republiky.

Nástupce zákona č. 86/1950 Sb., zákon č. 140/1961 Sb., kráčí ve stopách svého předchůdce. Vypustil sice výslovné ustanovení o hanobení státních symbolů (které však upravoval jako postupy zákon č. 60/1961 Sb., o úkolech národních výborů při zajišťování socialistického pořádku), zůstal však trestný čin hanobení republiky (podle něj by se teoreticky dalo počítat i hanobení státních symbolů) i snižování vážnosti prezidenta republiky.

Ustanovení § 102 výslovně chránilo Národní shromáždění, Slovenskou národní radu, jejich předsednictvo a vládu, a za jejich veřejné hanobení umožňuje uložit trest v trvání až dvou let. § 103 pak mimo vážnosti prezidenta republiky chránilo také jiné veřejné představitel republiky, přičemž i výkon jejich pravomocí nebo politické činnosti.

Zákon byl mnohokrát novelizován, až do roku 1991, kdy byla ochrana § 102 rozšířena i na Ústavní soud České a Slovenské Federativní republiky a ústavní soudy obou republik, však k žádné významnější změně v ochraně republiky a jejich představitel nedošlo. Přelomem byl nálezný ústavního soudu Pl. ÚS 43/93, vydaný ve sbírce zákonů pod číslem 91/1994 Sb., kterým ústavní soud na návrh prezidenta republiky zrušil část ustanovení § 102. Trestným činem tak zůstalo pouze ve veřejné hanobení České republiky. Zákonem č. 253/1997 pak byl § 102 stejně jako § 103 vypuštěn docela.

2.2.3 Trestní právní ochrana symbolů jiných států

Za doby komunistické diktatury bylo trestní právní postížení nejenom hanobení Československé republiky, jejích symbolů a představitelů, ale také hanobení spojeneckých států „světové socialistické soustavy“ a jejich představitelů. Toto jednání upravoval trestní zákoník z roku 1950 v § 125 jako trestný čin hanobení spojeneckého státu a bylo podle něj možné uložit za veřejné hanobení spojeneckého státu, jeho představitelů a symbolů až dvouletý trest odnětí svobody. Zákoník z roku 1961 tuto úpravu v zásadě převzal (ve trestu⁶⁶) do § 104 jako trestný čin „hanobení státu sovětské socialistické soustavy a jeho představitelů“. Tento trestný čin byl zrušen ještě dlouho před zrušením samotného zákona novelou č. 175/1990 Sb. z května roku 1990.

3. Ochrana státních symbolů ve vybraných Evropských státech a USA

Problematika ochrany státních symbolů se pochopitelně týká téměř prakticky všech právních systémů světa. Stejně jako Česká republika má i mnoho dalších států zákony nebo vyhlášky upravující užívání státních symbolů a jejich ochranu před špatným užíváním, zneužíváním i hanoběním. Protože neexistuje mimo Pařížskou úmluvu na ochranu průmyslového vlastnictví žádná konkrétní úprava mezinárodního nebo evropského práva,

---

⁶⁶ pouze bylo možné kromě trestu odnětí svobody uložit nápravné opatření

kteřá by o zacházení se státními symboly pojednávala⁶⁷, je toto zcela v kompetenci jednotlivých národních států, a tak se při porovnávání právní úpravy státních symbolů setkáváme s mnoha odlišnostmi - což se týká zejména chráněných objektů a trestů za jejich zneužívání.

V první části této kapitoly porovnáme právní úpravu států nám geograficky i kulturně nejbližších - Slovenska, Polska, Maarska (s nimiž tvoří česká republika skupinu států zvanou Visegrádská čtyřka) a Spolkové republiky Německo. Druhá část kapitoly pak bude věnována Spojeným státům americkým, které jsou nám sice geograficky i kulturně mnohem vzdálenější než výše jmenované státy, mají však velmi bohatou judikaturu týkající se státních symbolů.

3.1 Porovnání právní úpravy ochrany státních symbolů na Slovensku, v Polsku, Maarsku a Německu

3.1.1 Slovensko

Slovenská právní úprava státních symbolů je vzhledem k dlouhé společné historii velmi podobná české úpravě. Slovenské státní symboly jsou v první řadě zakotvené v Ústavě Slovenskej republiky⁶⁸ v jejím druhém oddíle nazvaném Štátne symboly. Podle čl. 8 to jsou státní znak, státní vlajka, státní pečeť a státní hymna. Článek 9 pak upravuje jejich podobu⁶⁹ a odkazuje na další zákonnou úpravu, kterou představuje zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 63/1993 Z. z., o štátnych symboloch Slovenskej republiky a ich používaní⁷⁰. Stejně jako česká právní úprava stanovuje tento zákon seznam osob oprávněných užívat státní symboly⁷¹ a pravidla jejich užívání, včetně pravidel o vyvěšování státní vlajky⁷². Zákon rovněž umožňuje uložit pokutu až do výše 6638 eur právnickým osobám, které pravidla o užívání státních symbolů poruší. Jednání fyzických osob, kterým by došlo k poškození nebo

---

⁶⁷ dle vodová zpráva zákona o užívání státních symbolů 352/2001. online. 2009. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgayv6mzvvgjpwi6rng>

⁶⁸ Slovensko. Ústava slovenskej republiky. In: 460/1992. 2006. Dostupné z: [https://www.mzv.sk/App/wcm/media.nsf/vw_ByID/ID_F38FE30121A6A4BAC1257648004A9230_SK/\\$File/ustava.pdf](https://www.mzv.sk/App/wcm/media.nsf/vw_ByID/ID_F38FE30121A6A4BAC1257648004A9230_SK/$File/ustava.pdf)

⁶⁹ odst. 1 státní znak (dvojramenný stříbrný kříž na prostředním vrcholu modrého trojvrší na červeném gotickém štítu), odst. 2 státní vlajku (bílý, modrý a červený pruh se zobrazením státního znaku na přední polovině), odst. 3 státní pečeť (státní znak, obkroužený nápisem „Slovenská republika“) a odst. 4 státní hymnu (první dvě sloky písně „Nad Tatrou sa blýska“)

⁷⁰ Slovensko. Zákon Národnej rady Slovenskej republiky o štátnych symboloch Slovenskej republiky a ich používaní. In: 63/1993. 2014. Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/1993-63>

⁷¹ ostatní mohou užívat státní vlajku a státní znak podle § 3 odst. 4 jen takovým způsobem, který je důstojný a odpovídá jejich postavení státních symbolů

⁷² podobně jako v české republice je zakázáno umísťovat na vlajku samotnou nebo na její stožár jakékoliv ozdoby, nápisy, stuhy nebo vyobrazení a státní vlajka se nesmí používat poškozená nebo zašpiněná

znevážení státního symbolu, je upraveno v § 42 zákona Slovenskej národnej rady . 372/1990 Zb., o priestupkoch⁷³, a je za n možné uložit pokutu do 99 eur.

Na rozdíl od eské republiky je v slovenském právním ádu p ítomen termín hanobení státního symbolu. Nejedná se však o samostatný trestný in, ale pouze o jeden ze zp sob , jak se lze dopustit trestného inu výtržnictví, které je zakotveno v § 364 zákona . 300/2005 Z. z., trestný zákon⁷⁴. Za ve ejné slovní nebo fyzické hanobení státního symbolu je podle § 364 odst. 1 možné uložit až t íletý trest odn tí svobody. Slovenský trestní kodex chrání také, op t podobn jako ten eský, státní pe e , a to sice postihem za trestné iny „výroba a držba falšovate ského ná inia“ (§ 272) „falšovanie a pozme ovanie verejnej listiny, úradnej pe ate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej zna ky“ (§ 352).

3.1.2 Polsko

Státními symboly Polské republiky jsou polská vlajka, státní barvy, státní hymna a státní znak. Až na státní vlajku jsou vyjmenovány v l. 28 Ústavy Polské republiky⁷⁵, kde nejsou sice p ímo ozna eny za státní symboly, v odst. 4 tohoto lánku je však zakotvena jejich zákonná ochrana. Tyto symboly jsou dále upraveny v zákon o znaku, barvách a hymn Polské republiky a o státní pe eti⁷⁶. Ten v prvním lánku stanovuje polského bílého orla (sou ást polského státního znaku⁷⁷), barvy bílou a ervenou, které v podob dvou podélných pruh v tomto po adí tvo í polskou vlajku, a skladbu „Mazurek D browskiego“ za symboly Polska, kterým proto p ísluší respekt a úcta každého Poláka.

Zneužívání státních symbol Polska je upraveno v trestním zákoníku⁷⁸. Podle l. 137 § 1 m že být tomu, kdo ve ejn urazí, zni í, poškodí nebo odstraní polský státní symbol, uložen

⁷³ Slovensko. Zákon Slovenskej národnej rady o priestupkoch. In: 372/1990. 2015. Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/1990-372>

⁷⁴ Slovensko. Trestný zákon. In: 300/2005. 2015. Dostupné z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-300>

⁷⁵ polsky „Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej“, KONSTYTUCJA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej [online]. 1997 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/polski/kon1.htm>

⁷⁶ USTAWA z dnia 31 stycznia 1980 r. o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o piecz ciach pa stwowych. Kancelaria Sejmu [online]. 2012 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=4&ved=0CDgQFjAD&url=http%3A%2F%2Fisap.sejm.gov.pl%2Fdownload%3Fid%3DWDU19800070018%26type%3D3&ei=vNcmVf_EIIfVasqVgYAE&usg=AFQjCNFdGHP4fCqrkeZY-sZzlCh1Gs2PLQ&sig2=m11VDGZOo2M_ATnUxU0IAA

⁷⁷ polský státní znak tvo í zobrazení polského bílého orla se zlatou korunkou, zobákem a pa áty na erveném tvercovém štít

⁷⁸ polsky „Kodeks karny“ - Kodeks Karny. Kancelaria Sejmu [online]. 2014 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=0CCkQFjAB&url=http%3A%2F%2Fisap.sejm.gov.pl%2Fdownload%3Fid%3DWDU19970880553%26type%3D3&ei=KtgmVebPH8zzaNTtgJAI&usg=AFQjCNE4vgAWrk0OfjLrc0nH_YE_jCejpQ&sig2=nGGAqTB8MZRxyzTtCGxbJg, anglický p eklad - Poland Penal code [online]. 2014 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z:

trest až 1 roku v zení. Podobná ochrana je poskytnuta rovněž státním symbolům v cizích státech, pokud byly vystaveny diplomatickou misí i na rozkaz polských autorit.

Kromě hanobení státních symbolů je možné se podle trestního zákoníku dopustit i hanobení jiného symbolu státu, totiž prezidenta republiky, což ho rovněž staví na rovnici s hanobení státních symbolů. Podle čl. 135 § 2 je možné tomu, kdo veřejně urazí prezidenta Polské republiky, odsoudit až ke třem letům odnětí svobody. A koliv se tento trest může zdát příliš přísný, byl polským ústavním soudem v roce 2009 shledán v souladu s Ústavou⁷⁹. Mezi subjekty chráněnými trestním zákoníkem podobně jako státní symboly patří rovněž polský národ a republika samotná, za jejíž urážku lze uložit stejný trest jako za urážku prezidenta.

3.1.3 Maarsko

Maarskými státními symboly jsou podle maarské ústavy⁸⁰ z roku 2012 maarská vlajka⁸¹, maarský státní erb/znak⁸² a maarská hymna⁸³. Velké úcty se však těší i maarská koruna a klenoty, především Svatošť pánská koruna, jejíž hanobení je upraveno ve stejném ustanovení jako hanobení ústavně zakotvených státních symbolů.

Maarsko patří ke státům, které mají své státní symboly chráněné trestním právem. Maarský trestní zákoník, přijatý v roce 2012, upravuje v ustanovení § 334 pěstuněk hanobení státních symbolů⁸⁴. Podle něj může být ten, kdo „na veřejnosti užije výrazu, kterým zneuctí nebo zneváží“ jeden ze státních symbolů nebo veřejně v něm spáchá „jiný hanlivý čin“, potrestán až jedním rokem v zení, pokud se přitom nedopustí trestného činu. Tato úprava byla ostatními státy především Evropské unie široce kritizována pro poměrně silné omezení

---

https://www.imolin.org/doc/amlid/Poland_Penal_Code1.pdf Poland Penal code [online]. 2014 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: https://www.imolin.org/doc/amlid/Poland_Penal_Code1.pdf.

⁷⁹ VÝBORNÝ, Št. pán. Ústavní soudy zemí Visegrádské čtyřky a koncept bránící se demokracii. MUNI Law Working Paper Series, 2015. ISSN 2336-4785

⁸⁰ a) maarský „Magyarország Alaptörvénye“ - Magyarország Alaptörvénye. Jogtár [online]. 2013 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100425.ATV, anglický překlád - THE FUNDAMENTAL LAW OF HUNGARY. <http://www.mfa.gov.hu/> [online]. 2013 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://www.mfa.gov.hu/NR/rdonlyres/8204FB28-BF22-481A-9426-D2761D10EC7C/0/FUNDAMENTALLAWOFHUNGARYmostrecentversion01102013.pdf>, b) Národní symboly. Lingua Hungarica [online]. 2012 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://www.linguahungarica.cz/narodni-symboly.html>

⁸¹ tři vodorovné barevné pruhy v tomto pořadí - červený, bílý, zelený

⁸² polcený štít, rozdělený na dvě pole - v prvním se střídají tři červené a tři bílé vodorovné pruhy, při němž první šora je pruh červený, druhé pole je červené se zeleným trojúhříším se zlatou korunkou a stříbrným dvojramenným křížem na prostředním z vrcholků - a ozdobený zlatou svatošť pánskou korunou

⁸³ skladba „Himnusz“ (maarská hymna)

⁸⁴ v maarsčtině „nemzeti jelkép megsértése“ (Btk. 334. § Nemzeti jelkép megsértése. <http://buntetojog.info/> [online]. 2014 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://buntetojog.info/nos-resz/btk-334-%C2%A7-nemzeti-jelkep-megsertese/>), v anglickém překládě trestního zákoníku, z nějž autorky vycházely, „blasphemy of national symbol“ (Act C of 2012 on the Criminal Code. Ministry of Interior [online]. 2012 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://thb.kormany.hu/download/7/ec/a0000/14_Act%20C%20of%202012%20on%20the%20Criminal%20Code.pdf)

svobody slova, je ovšem pravdou, že tím stejnou úpravu znal od roku 1993 i p edešlý trestní zákoník. Toto ustanovení bylo dokonce v roce 2000 p edm tem p ezkumu Ma arského ústavního soudu, jež shledal ma arské státní symboly jako symboly suverenity a jednoty ma arského státu hodné ochrany a toto ustanovení za ospravedlnitelné.⁸⁵

3.1.4 N mecko

Poslední z evropských zemí, kterou se v této menší analýze budeme zabývat, je Spolková republika N mecko. Jako jediné z této vybrané skupiny zemí nemá N mecko ústavní vý et státních symbol - federální ústava⁸⁶ zmi uje v lánku 22 pouze federální vlajku. Jejich vý et však m žeme odvodit z trestního zákona⁸⁷, konkrétn z § 90a, které upravuje trestný in jejich znevažování. Chrán nými symboly podle tohoto lánku jsou vlajka⁸⁸, barvy⁸⁹, znak⁹⁰ a hymna⁹¹ federální republiky i vlajky, barvy, znaky a hymny jednotlivých spolkových stát . Užívání federálních státních symbol je upraveno p edevším prost ednictvím vládních na ízení a vyhlášek.⁹²

Jak bylo zmín no v p edcházejícím odstavci, trestný in znevažování státních symbol je upraven v § 90a trestního zákoníku. Dopustí se ho ten, kdo ve ejn nebo ší ením text zneváží federální státní symboly i symboly spolkových stát , nebo ten, kdo odstraní, zni í, poškodí, u iní nepoužitelné nebo se dopustí „hanlivé nep ístojnosti“⁹³ na federální i státní vlajce nebo znaku. § 90a nechrání jen státní symboly, ale také p ímo Spolkovou republiku N mecko. Stejný trest, tedy až t i roky odn tí svobody, je možné uložit tomu, kdo haní nebo pomlouvá Spolkovou republiku, její zem , nebo ústavní uspo ádání. Stejn jako v Polské republice je i ve Spolkové republice N mecko jako symbol státu chrán n spolkový prezident. § 90 ukládá za jeho ve ejné znevažování trest odn tí svobody od t í m síc do p ti let, za jeho hanobení pak trest od šesti m síc do p ti let.

---

⁸⁵ op. cit .Výborný,Ústavní soud..., str. 17

⁸⁶ n mecky „Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland“ - Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland. Deutscher Bundestag [online]. 2012 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <https://www.bundestag.de/bundestag/aufgaben/rechtsgrundlagen/grundgesetz/gg/245216>

⁸⁷ n mecky Strafgesetzbuch (StGB). Gesetze im Internet [online]. 2015 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/stgb/gesamt.pdf>

⁸⁸ erný, ervený a žlutý vodorovný pruh

⁸⁹ výše zmín né barvy tvo ící státní vlajku

⁹⁰ erná orlice s erveným zobákem, jazykem a pa áty na zlatém štít

⁹¹ píše „Das Lied der Deutschen“

⁹² Symbols of state. Deutscher Bundestag [online]. 2013 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: https://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/symbols

⁹³ n mecky „beschimpfenden Unfug“

Podobná ochrana p ísluší podle § 90b i ostatních ústavním orgán m (nap . vláda nebo ústavnímu soudu) a jejich len m p i výkonu funkce. Na t i m síce až p t let m že být odsouzen ten, kdo výše jmenované ve ejn znevažuje „takovým zp sobem, který ohrožuje pov st státu, ímž zám rn podporuje boj proti pokračující existenci Spolkové republiky Německo nebo proti jejím ústavním princip m“⁹⁴.

Co se tý e trestných in znevažování prezidenta a ústavních orgán , je t eba dodat, že podle posledních odstavc p íslušných paragraf lze tyto trestné iny stíhat pouze se souhlasem dot eného, tedy prezidenta, ústavního orgánu nebo jeho lena.

Užívání státních symbol Spolkové republiky je krom trestního zákoníku upraveno také v p estupkovém zákon ⁹⁵ v § 124. P estupku, trestaného pokutou, se podle tohoto ustanovení dopustí ten, kdo bez povolení užije federální vlajku/vlajku spolkové zem , federální státní znak/znak spolkové zem nebo jejich ásti nebo znak i vlajku, která by tyto p ipomínala.

3.2 Státní symboly a jejich ochrana ve Spojených státech amerických

3.2.1 Státní symboly USA

Pro USA je patriotismus dalo by se íci p ímo charakteristickou záležitostí, proto se není emu divit, že i ochrana státních symbol byla a stále je aktuálním tématem. K symbol m jako státní hymna, zhudebn ná báse „Star-Spangled Banner“, se mimo uzáko ující vyhlášky Kongresu žádná zvláštní legislativa neváže. Federální zákoník pouze ustanovuje a popisuje ve dvou odstavcích⁹⁶ státní pe e , zobrazující orla b lohlavého s šípy v jednom spáru a snítkou ve spáru druhém, a jejímu užívání se nikterak dál nev nuje.

O to ší eji ovšem popisuje zacházení s vlajkou Spojených stát , nazývanou „Old Glory“, složenou z padesáti bílých p ticípých hv zd v modrém obdélníkovém poli, podloženém ervenými a bílými pruhy.⁹⁷ Základním p edpisem upravující zacházení s vlajkou - p edevším technické a praktické pokyny k vyv šování, uchovávání a jinou manipulací s ní -

---

⁹⁴ vlastní p edklad autorky

⁹⁵ n mecky „Ordnungswidrigkeitengesetz“ - Gesetz über Ordnungswidrigkeiten. Gesetze im Internet [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://www.gesetze-im-internet.de/owig_1968/

⁹⁶ Spojené státy americké. U. S. Code. In: Title 4 Chapter 2. Dostupné z: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/4/chapter-2>

⁹⁷ Symbols of the United States. Library of Congress [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://www.loc.gov/teachers/classroommaterials/primarysourcesets/symbols-us/pdf/teacher_guide.pdf

je tzv. Vlajkový zákon⁹⁸. Legislativa USA se zabývá také jejich ochranou, a to na úrovni jednotlivých států i celé federace. Rozsáhlými zkušenostmi s touto problematikou se může „pyšnit“ i americká soudní soustava s Nejvyšším soudem USA⁹⁹ ve svém oboru.

3.2.2 Texas v. Johnson¹⁰⁰

V srpnu roku 1984 se Gregory Lee Johnson zúčastnil demonstrace, po níž byl uvolněn z povinnosti Národního sjezdu Republikánů v Dallasu ve státě Texas. Na důsledek silného protestu proti politice prezidenta Reagana v rámci demonstrací v davu polil obviněný americkou vlajku petrolejem, a aniž by kohokoliv zranil nebo cokoliv (pochopitelně vyjma samotné vlajky) poškodil, vlajku, pravděpodobně strženou z nepochopitelných budov, veřejně podpálil. Některé přihlížejících vypovědělo, že se tímto činem cítili značně pohoršeni, a Johnson, poznamenejme, že jako jediný z demonstrantů, byl obviněn podle texaského trestního zákoníku a odsouzen k pokutě 2000 USD. Proti rozhodnutí podal odvolání nejprve k Odvolacímu soudu pátého okresu státu Texas¹⁰¹, který jej v roce 1986 potvrdil. Opačný názor měl ale Texaský soud pro odvolání v trestním řízení¹⁰², jež o téměř rok později rozhodl, že Gregory Johnson projevoval svobodný svůj názor, což mu v právu Spojených států garantuje První dodatek Ústavy USA. Zde se již stát Texas obrátil právě k nejvyšší federální soudní instanci - Nejvyššímu soudu.¹⁰³

S odvoláním na širokou škálu případů, kdy zabýval svobodou projevu (za všechny jmenujme například případ *West Virginia State Bd. of Educ. v. Barnette*¹⁰⁴, kdy soud umožnil výjimku z povinného vzdávání holdu americké vlajce nebo *United States v. O'Brien*¹⁰⁵, kdy uznal spálení povolávacího rozkazu jako formu protiválečného protestu) a vesměs ji stavěl před všechna ostatní práva, potvrdil Nejvyšší soud rozhodnutí Texaského soudu pro odvolání v trestním řízení. Rozhodl, že ať kolik je pálení vlajek společensky nepřijatelné, není to kritérium pro jeho zákonné omezení, označil i spálení vlajky jako formu projevu vlastního

---

⁹⁸ anglicky „Flag Code“ - The United States Flag: Federal Law Relating to Display and Associated Questions. United States Senate [online]. 2008 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://www.senate.gov/reference/resources/pdf/RL30243.pdf>

⁹⁹ anglicky „Supreme Court“

¹⁰⁰ Texas v. Johnson 491 U.S. 397 (1989). JUSTIA U.S. Supreme Court Center [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/491/397/case.html>

¹⁰¹ anglicky „The Court of Appeals for the Fifth District of Texas“

¹⁰² anglicky „Texas Court of Criminal Appeals“

¹⁰³ op. cit. Texas v. Johnson 491 U.S....

¹⁰⁴ West Virginia State Bd. of Educ. v. Barnette 319 U.S. 624 (1943). JUSTIA U.S. Supreme Court Center [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/319/624/case.html#640>

¹⁰⁵ United States v. O'Brien 391 U.S. 367 (1968). JUSTIA U.S. Supreme Court Center [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/391/367/case.html#377>

názoru a smýšlení, která požívá ochrany jak Prvního dodatku americké Ústavy, tak i řady mezinárodních dokumentů, jichž jsou Spojené státy signatářem.

3.2.3 United States v. Eichman¹⁰⁶

D sledkem případu Texas vs. Johnson bylo mimo jiné přijetí Zákona na ochranu vlajky 1989¹⁰⁷ (nezamýšlený zákonem na ochranu vlajky z roku 1968, který vznikl po masivních protestech proti ústřední americkým vojskům na válce ve Vietnamu¹⁰⁸), jenž zakazoval jakékoli v domě poškození státní vlajky. Na jeho základ bylo v roce 1989 obviněno několik demonstrantů, kteří záměrně pálili a jinak ničili státní vlajky - nikteří proto, aby projevíli svůj nesouhlas s uzákoněnou takovouto normou, jini tak učinili s cílem vyjádřit nesouhlas se současnou státní politikou. Soudy federálních států v Seattlu a Washingtonu D.C. obvinění s odkazem na judikaturu Nejvyššího soudu zamítly, obžaloba se však odvolala k Nejvyššímu soudu, před nímž byly spojeny do jednoho, nazvaného podle jednoho z účastníků United States v. Eichman.

Spolu s tímto případem byl před Nejvyšší soud USA postaven i kontroverzní zákon. Jeho ústavnost se vláda Spojených států pokusila obhájit mimo jiné tím, že zákon má na ochranu vlajky přikazovat komukoli bez rozdílu účelu, za jakým se k jejímu znevážení chystal, a že zásah do práva ničit vlastní věci, tedy vlajku, je zde ospravedlnitelný právem skutečnosti, že tento konkrétní předmet symbolizuje hodnoty, které je zapotřebí ochraňovat.

Nejvyšší soud USA se ovšem s odkazem na svůj předchozí rozsudek v případě Texas vs. Johnson rozhodl jinak. Ve svém stanovisku uvedl, že ačkoli uznává, že vlajka symbolizuje státní jednotu a její vlastenectví a její poškození může připadat v tšin lidí nevhodné, ba přímo urážlivé, není možné pouze na základě obecného názoru společnosti takové jednání striktně zakázat a porušit tím svobodu vyjádření, jako se o to pokusil Kongres v zákoně na ochranu vlajky z roku 1989.

Zde je vhodné podotknout, že zejména ve spojitosti s teroristickými útoky 11. září 2001 zavládla v rámci vlastenectví nová vlna zájmu o ochranu státních symbolů a americké státnosti. V srpnu následujícího roku navrhl republikánský senátor z Kentucky Mitch

---

¹⁰⁶ United States v. Eichman 496 U.S. 310 (1990). JUSTIA U.S. Supreme Court Center [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/496/310/case.html>

¹⁰⁷ anglicky „Flag Protection Act 1989“

¹⁰⁸ Flag Protection: A Brief History and Summary of Recent Supreme Court Decisions Proposed Constitutional Amendments. Federation of America [online]. 2009 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <https://fas.org/sgp/crs/misc/95-709.pdf>

McConnell nový zákon na ochranu vlajky¹⁰⁹, který ovšem, stejně jako další návrhy z roku 2005 a 2006 (v tomto případě o jediný hlas)¹¹⁰, nebyl Kongresem schválen. Nejvyšší soud USA tedy své stanovisko jasné přednosti svobody projevu před státním omezením nemusel znovu opakovat.

3.2.4 Spence v. Washington

V předchozích případech se Nejvyšší soud USA zabýval primárně záležitostí zněním vlajky, o níž kolik let dříve ovšem řešil otázku zcela jiného charakteru - užití vlajky upravené, dozdobené či označené nápisem, znakem či symbolem.

Skutkový stav případu byl poměrně jasný - vysokoškolský student Spence byl v květnu 1970 zadržen za porušení zákona státu Washington, zakazujícího užívání jakkoliv upravené státní vlajky, protože ve svém okně na protest proti americké invazi do Kambodži vyvěsil vlajku „ozdobenou“ znamením míru, vyrobeným z černé lepicí pásky. Za tento čin byl odsouzen k deseti dnům vězení a pokutě v hodnotě 75 USD. Spence, který se hájil tím, že účelem jeho počinu bylo vyjádřit nesouhlas se současnou politickou situací a propagovat mír, se posléze odvolal k Odvolacímu soudu státu Washington, jež rozhodnutí zrušil. Poté se ovšem odvolala obžaloba a nakonec se celý případ dostal přes Nejvyšší soud státu Washington až před Nejvyšší soud Spojených států amerických.

Ten již o tolik let před rozsudkem *Texas v. Johnson* rozhodl o studentovněvině - přiklonil se k názoru svobody projevu a odvolal se na První dodatek Ústavy USA. Ve studentovi spatřoval skutečnost, že tak učinil v rámci svého vlastního pozemku, nikoliv přímo veřejně. Judikoval, že stát Washington si počinil protiústavně a protestujícího mladíka tím osvobodil.

---

¹⁰⁹ Text of the Flag Protection Act of 2002. GovTrack.us [online]. 2002 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <https://www.govtrack.us/congress/bills/107/s2894/text>

¹¹⁰ HULSE, Carl a John HOLUSHA. Amendment on Flag Burning Fails by One Vote in Senate. New York Times [online]. 2006 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://www.nytimes.com/2006/06/27/washington/27cnd-flag.html?_r=0

4. Soulad úpravy na ochranu státních symbolů s Ústavou

Americký Nejvyšší soud se v případech uvedených v předchozí kapitole setkal s velice podstatnou otázkou - do jaké míry je zákon, jež zakazuje určitě nakládání s konkrétními předmety, a už je fakticky vlastní kdokoli a jiní tak z jakýchkoliv pohnutek, v souladu se samotnou svobodou projevu. Nejvyšší soud USA své stanovisko vyjádřil poměrně jasně - český Ústavní soud takovou možnost zatím nemá. To má za příčinu jeho (ve srovnání s americkým Nejvyšším soudem USA) relativně krátká porevoluční představa, nebo skutečnost, že kvůli množství případů tohoto typu v českém prostředí jednoduše nedocházelo.

Stejně jako se změnila faktická úprava ochrany státních symbolů, změnil se i náhled společnosti a orgánů státní moci na ni. Obecně můžeme tvrdit, že s rostoucí mírou demokracie ve státě klesala přesnost a komplexnost úpravy a naopak.¹¹¹ Vyberme z historie kupříkladu kreslíře Miroslava Líška¹¹², který byl za svou karikaturu, v níž ve stedu státního znaku nahradil dvouocasého lva postavou dobrého vojáka Švejka, respektive jeho ztvárněním malířem Josefem Ladou, v roce 1964 odsouzen nejprve k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, na nátlak veřejnosti mu byl trest po odvolání zmírněn na podmíněný. Překvapením zůstává pouze skutečnost, že kontroverzní obrázek byl i přes všudypřítomnou mediální cenzuru skutečně uveřejněn.¹¹³

V současné době je cenzura v českém právu ústavně zakázána v Listině základních práv a svobod¹¹⁴, která byla jako součást ústavního pořádku české republiky vyhlášena usnesením předsednictva české národní rady . 2/1993 Sb. Článek 17 odst. 3 přímě uvádí, že cenzura je nepřipustná, aniž by však blíže specifikoval, co to cenzura je, jakého jednání by se měla státní orgány a jednotlivci vyvarovat. Na základě zkušeností z minulosti se lze domnívat, že výrazem cenzury měl zákonodárce na mysli především zásahy státních orgánů proti svobodě projevu a právu na informace zejména v hromadných sdělovacích prostředcích.¹¹⁵

¹¹¹ PECINA, Tomáš. Státní symbol. In: Iuridictum [online]. 2006 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://iuridictum.pecina.cz/w/St%C3%A1tn%C3%AD_symbol

¹¹² Miroslav Líška, český kreslíř a karikaturista, 1934 – 1938, ZACHEUSOVÁ, Kateřina. Politická karikatura Miroslava Líška. Brno, 2012. Bakalářská diplomová práce. Masarykova Univerzita.

¹¹³ a) op. cit. PECINA, Tomáš. Státní..., b) DOLEŽAL, Bohumil. UDÁLOSTI: Výchova k vlastenectví – podle potřeby i klackem. In: Neviditelný pes [online]. 2006 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://neviditelnypes.lidovky.cz/udalosti-vychova-k-vlastenectvi-podle-potreby-i-klackem-pkd-/p_politika.aspx?c=A060423_235102_p_politika_wag

¹¹⁴ dále nazývána pouze Listina

¹¹⁵ již neplatný zákon . 81/1966 Sb., o periodickém tisku a ostatních hromadných informacích prostředcích, ve znění novely . 84/1968 Sb., definuje v § 17 odst. 2 cenzuru takto: „Cenzurou se rozumí jakékoliv zásahy státních orgánů proti svobodě slova a obrazu a jejich šíření hromadnými informacemi prostředky. Tím není dotčena pravomoc prokurátora a soudu.“

4.1 Právo na svobodu projevu a jeho omezení

Právo na svobodu projevu, n kd y také nazývané právo na svobodu slova, pat í zcela zjevn ě k nejzákladn ějším a nejd ěležit ějším politickým práv ěm a základním práv ěm a svobodám v ěbec. Toto právo je a bylo považováno za jeden ze základních znak ě demokracie a nalezli bychom jej, více ě i mén ě omezen ě a v r ůzných podobách, v ústavách, deklaracích lidských práv a smlouvách o lidských právech celého sv ěta.

V ěbec prvním mezinárodním dokumentem, zakotvujícím svobodu projevu pro všechny, byla Všeobecná deklarace lidských práv, p íjatá jako rezoluce Valného shromážd ění OSN v roce 1948. Právo na svobodu projevu podle ní znamenalo, že by nikdo nem ěl být za své p ěsv ěd ění a jeho projev pronásledován, a zahrnovalo také právo „vyhledávat, p íjímat a rozši űovat informace a myšlenky jakýmikoli prost ědky a bez ohledu na hranice“¹¹⁶. Takto vymezen ě právo na svobodu projevu dále rozvíjel a konkretizoval v lánku 19 Mezinárodní pakt o ob ěanských a politických právech z roku 1966¹¹⁷, který však zároveň s tím p ípusil i omezení tohoto práva, a to sice pokud tak povolí zákon a jedná-li se o opat ění nutné k „respektování práv nebo pov sti jiných“, nebo k „ochran ě národní bezpe nosti nebo ve ejného po ádku nebo ve ejného zdraví nebo morálky“.

Nejvýznamn ější smlouvou o lidských právech, která nevznikla na p ěd ě OSN, je bezpochyby Úmluva o ochran ě lidských práv a základních svobod z roku 1950, nazývána také Evropskou úmluvou o lidských právech. Mimo definice práva na svobodu projevu a práva na informace, které chápe jako sou ást práva na svobodu projevu, obsahuje její lánek 10 odst. 2 rovn ěž podmínky omezení práva na svobodu projevu - lze tak u init pouze zákonem, a to v zájmu „národní bezpe nosti, územní celistvosti nebo ve ejné bezpe nosti, ochrany po ádku a p ědcházení zlo innosti, ochrany zdraví nebo morálky, ochrany pov sti nebo práv jiných, zabrán ění úniku d ěvných informací nebo zachování autority a nestrannosti soudní moci“, p í emž se musí jednat o omezení, které je v demokratické spole nosti nezbytn ě k dosažení t chto ú ěel ě.

Jelikož je ěeská republika ělenem Evropské unie a jako taková vázána unijním práv ěm, je pro ni rovn ěž d ěležitá Listina základních práv Evropské unie, p íjatá v roce 2009 Lisabonskou smlouvou. Tento dokument rovn ěž zmi űuje svobodu projevu, pojednává však o ní jen velice stru n ě, a její vymezení se v podstat ě neliší od toho ve výše uvedených

---

¹¹⁶ Všeobecná deklarace lidských práv. In: 1948. Dostupné z: <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/vseobecna-deklarace-lidskych-prav.pdf>, lánek 19

¹¹⁷ a) Mezinárodní pakt o ob ěanských a politických právech. In: 1966. Dostupné z: <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/mezinar.pakt-obc.a.polit.prava.pdf>

dokumentech. Za zmínku by snad stálo, že na rozdíl od nich v odst. 2 l. 11 výslovně uvádí nutnost „respektování svobody a plurality sdělovacích prostředků“, tedy vlastně jakýsi zákaz cenzury.

V právním řádu České republiky je právo na svobodu projevu zaručeno spolu s právem na informace a zákazem cenzury v článku 17 v druhém oddílu Listiny, v novějším politickém právu¹¹⁸, a formulace těchto ustanovení byla zcela nepochybně ovlivněna výše zmíněnými mezinárodními právními dokumenty¹¹⁹. První odstavec tohoto článku konstatuje, že „svoboda projevu a právo na informace jsou zaručeny“, odstavec druhý pak podává demonstrativní výčet způsobů, jakým je možné tato práva vykonávat¹²⁰, tedy „vyjadřovat své názory“ a „svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat ideje a informace“. Odstavec třetí, o němž jsme se již zmínily, zakazuje cenzuru. Velmi významným je čtvrtý odstavec, který vymezuje důvody, za kterých je možné svobodu projevu omezit. Lze tak učinit pouze v případech, jsou-li splněny tyto podmínky. Možnost omezení svobody projevu musí být uvedena v zákoně, musí se jednat o „opatření v demokratické společnosti nezbytné“ a musí sledovat legitimní cíl, kterým je jedině „ochrana práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejná bezpečnost a ochrana veřejného zdraví a mravnosti“.

I za zachování těchto podmínek je však třeba mít na paměti l. 4 odst. 4 Listiny, obecné ustanovení, podle něhož by měl být celý text vykládán. Toto ustanovení stanovuje, že „při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být šetřeny jejich podstaty a smyslu“, tedy že omezení mohou být ukládána jen do takové míry, aby byla zachována podstata práva, a že „taková omezení nesmí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena“.

4.2 Modelový případ - esko-romská vlajka

V této části práce se podrobněji podíváme na jeden z modelových případů zmíněných na samém začátku práce. Pokusíme se ho rozvést a zkusíme si představit, co by se s ním stalo dále, kdyby se dostal až před Ústavní soud, který by tak musel poprvé řešit konflikt zákona o užívání státních symbolů se základními právy a svobodami zakotvenými v Listině. Je třeba podotknout, že cílem autorky není v pravém slova smyslu pokoušet se předjímat, jak by řízení v tomto případě na fiktivním případě skutečně dopadlo, ale spíše se jen pokusit předložit

---

¹¹⁸ mimochodem, článek 17 je prvním článkem tohoto oddílu, což, a koliv Listina základních práv a svobod není uspořádána hierarchicky a pořadí článků nemá podle ní ani podle Ústavy žádnou váhu, podtrhuje důležitost, kterou tomuto právu patří při kládání auto i Listiny

¹¹⁹ mimo Listiny právo Evropské unie, která byla samozřejmě přijata až po Listině

¹²⁰ „slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jiným způsobem“

argumenty obou stran, které by podle nich mohly a mohly zaznít, a skloubit je s vlastním názorem na dotyčnou právní úpravu a problematiku ochrany státních symbolů obecně.

4.2.1. Skutková podstata a pozadí případu

Slovenský umělec, zabývající se už několik let problematikou nacionalismu a rasismu, uspořádal v Praze výstavu nazvanou Vlajka českých příslušníků romské národnostní menšiny. Na této výstavě, jejímž úelem bylo podle jeho slov „propagovat myšlenku národní snášenlivosti, poukázat na problém, který v současné společnosti představuje rasismus a vyvolat o něm neagresivní diskusi například společnosti“, vystavil několik vlastních návrhů esko-romské vlajky. Tyto návrhy byly navzájem odlišné, všechny však nějakým způsobem kombinovaly státní vlajku České republiky s mezinárodní romskou vlajkou¹²¹. Základem byla vždy naprosto zjevná česká vlajka, jejíž barevné provedení bylo buď pozmeněno, nebo na níž byl přidán nejpatrnější prvek z romské vlajky, indická akra.

Výstava skutečně diskuzi, jak politickou tak i uměleckou, vyvolala, nicméně sama neměla dlouhého trvání. Po několika útocích neznámých vandalů, kteří několik návrhů poškodili, podala známá extremistická pravicová strana, jež proti výstavě na svých webových stránkách brojila už od jejího počátku, na organizátory výstavy trestní oznámení a několik návrhů esko-romské vlajky bylo zabaveno Policií České republiky. Ta po vypracování znaleckého posudku usoudila, že se jedná o přestupek, nikoliv trestný čin¹²², a podala podnět k místní části, v jejímž obvodu se výstava konala. Úřad místní části, respektive odbor správních agend tohoto úřadu, nato zahájil proti umělcovi přestupkové řízení pro porušení zákona o užívání státních symbolů.

Umělec se v řízení před odborem správních agend úřadu hájil především tím, že jeho úmyslem nebylo znevažování státních symbolů, ale naopak „upozornění na významný celospolečenský problém prostřednictvím uměleckého díla, které by mělo být jako umělecké dílo chápáno“ a že „jeho jednání není jakkoliv společensky nebezpečné, nýbrž společensky prospěšné, a jako takové by tedy rozhodně nemělo být trestáno“. Rovněž upozornil na fakt, že tím, kdo podal trestní oznámení, byla extremistická strana, která sama „na mnoha svých

---

¹²¹ Romská vlajka byla vytvořena v roce 1933 Generální unií rumunských Romů a schválena jako symbol všech Romů roku 1971 na prvním Mezinárodním romském sjezdu v Londýně. Skládá se ze dvou horizontálních pruhů, modrého a zeleného, a červené indické akry uprostřed, která má symbolizovat indický původ národa. -Romská vlajka. In: Wikipedie [online]. 2014 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Romsk%C3%A1_vlajka, viz Příloha 2

¹²² Zákon o užívání státních symbolů upravuje pouze přestupky a správní delikty a jediným trestným činem, týkajícím se státních symbolů, je trestný čin nedovolená výroba a držení pečetidla státní pečeti a úředního razítka (§ 349 trestního zákoníku)

akcích hanobí a zneužívá státní symboly k prosazování netolerance“, a vyjádřil své překvapení, že se tímto podnětem nejprve Policie a po ní i úřady mstské části vbec zabývaly.

Hlavním argumentem úřadu byl již zmíněný znalecký posudek. Podle něj došlo alespoň v některých případech k „zneužití, úmyslnému poškození nebo hrubému znevažování státního symbolu České republiky“¹²³, což zakazuje § 13 zákona o užívání státních symbolů, a to sice především porušením § 9 písm. j, tedy umístěním „textu, vyobrazení, obrazu, znaku...“ na státní vlajku. Na základě tohoto názoru renomovaného experta nakonec úřad udělil umlci pokutu, pro nízkou společenskou nebezpečnost jeho činu na dolní hranici sazby.

Udělení pokuty však byl teprve záátek dlouhé správní a soudní bitvy o „ústátních symbolů“, umění a svobodu projevu. Tebaže se nejednalo o nikterak vysokou částku, umlec podal v í rozhodnutí v p estupkovém řízení odvolání, nebo byl p esv d en o neoprávnlosti pokuty a nesprávnosti postupu úřadu. Jeho p ípad se tak dostal k Magistrátu hlavního msta Prahy, jež rozhodnutí¹²⁴ úřadu mstské části potvrdil. Umlec se však nehodlal vzdát. Napadl rozhodnutí magistrátu u Mstského soudu v Praze a poté, co tento soud jeho návrhu nevyhovl, podal kasa ní stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu pro „nezákonnosti spoívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v p edcházejícím řízení“ podle § 103 odst. 1 písm. a) zákona . 150/2002 Sb., soudní řád správní. Nejvyšší správní soud však jeho stížnost zamítl, a tak se umlec rozhodl podat ústavní stížnost k Ústavnímu soudu pro porušení svých základních práv a svobod pravomocným orgánem ve ejné moci, jak mu umožuje l. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy a § 72 odst. 1 písm. a) zákona . 182/1993 Sb., o Ústavním soudu. Ústavní soud ústavní stížnost p íjal, a poté, co nebyly shledány d vody k jejímu odmítnutí podle § 43 zákona o Ústavním soudu, zahájil řízení.

4.2.2 Vyjádření ústátník v řízení o ústavní stížnosti

Ve své stížnosti umlec-st žovatel uvedl, že rozhodnutím Nejvyššího správního soudu (a vlastn í všech orgán p ed ním) bylo porušeno jeho základní lidské právo, především právo na svobodu umlecké tvorby a právo na svobodu projevu, zakotvené v l. 15 odst. 2 a l. 17 Listiny, když bylo jejich vykonávání správními úřady klasifikováno jako p estupek a potrestáno pokutou. Zopakoval, že se v jeho p ípad nejednalo o znevažování í hanobení státních symbolů, ale naopak o tvorbu originálního umleckého díla, jehož cílem bylo „podržet eskou státnost, ukázat, že í p íslušníci romského etnika jsou obany eské

¹²³ média, která o p ípadu informovala, používala výraz „hanobení“, což ovšem není v tomto kontextu právně uznaný termín

¹²⁴ na tomto míst se zpo átku zpola fiktivní p ípad stává zcela fiktivním

republiky a zaslouží si stejnou úctu jako kdokoliv jiný,“ a tak vlastně i „chránit jejich základní práva a svobody, která jim jsou zaručena v Listině základních práv a svobod, a která jsou i přesto tak často porušována jak pravicovými extremisty, tak i orgány ve veřejné moci, což dokazuje v tomto ohledu selhání role státu jakožto ochránce základních práv a svobod“.

Připomíná, že celá záležitost začala podáním trestního oznámení extremistickou politickou stranou, jež „se sama na mnoha svých shromážděních dopouští znevažování státních symbolů, především tím, že je využívá k propagaci svých nacionalistických a rasistických ideálů, jež jsou zjevně v rozporu s Ústavou i Listinou základních práv a svobod“, a uvedl, že podle něj nebyla účelem trestního oznámení ochrana státní vlajky, ale především „snaha o vyvolání vlny rasismu a nenávisti proti této skupině obyvatel, zburcování v tštinové společnosti polopravdami k extrémním reakcím a zviditelnění vlastních xenofobních názorů prostřednictvím médií“. Postup Nejvyššího správního soudu, jenž zamítl jeho kasační stížnost, označil stěžovatel za „příliš formalistický, když bez mrknutí oka odsouhlasil zjevně protiprávní rozhodnutí Městského soudu v Praze, pražského magistrátu i městského úřadu, z nichž ani jeden nepochopil ideu a účel symbolického umleckého projektu a jeho společenský přínos“.

Co se týče konkrétních důvodů, pro které podle svého názoru porušení zákona o užívání státních symbolů nedopustil, uvedl stěžovatel množství argumentů, jež je možné stručně shrnout do dvou hlavních bodů.

Zprvu stěžovatel poukázal na § 4 odst. 1 zákona o státních symbolech, který uvádí popis vzhledu státní vlajky. Podle tohoto ustanovení se státní vlajka skládá z „horního pruhu bílého a dolního pruhu červeného, mezi nimiž je vsunut žerňový modrý klín do poloviny délky vlajky“. Vzhledem k tomu, že v něm kolika jeho návrzích bylo změněno barevné provedení vlajky, konkrétně nahrazením bílé barvy barvou jinou, nemohlo se jednat o státní vlajku podle § 4 odst. 1 zákona o státních symbolech, jelikož ten uvádí jako barvy státní vlajky pouze bílou, červenou a modrou. Z toho vyplývá, že vlajka, na níž jedna z těchto barev chybí, nemůže být státní vlajkou, byť jí ovidně připomíná, a nemůže být tedy chráněna zákonem o užívání státních symbolů.

Ke svým dalším návrhům, kde byla základní barevná kombinace státní vlajky zachována, stěžovatel uvedl, že se jeho jednání rovněž nedá kvalifikovat jako znevažování státních symbolů, jelikož rovněž nesplňuje definici § 4 odst. 1. Tyto návrhy totiž obsahují kromě „povinných prvků státní vlajky“, daných § 4 odst. 1, ještě navíc symbolu indické akry. V zákoně o státních symbolech však není o tomto ani jiném povídavném prvku státní vlajky nejmenší zmínka, z čehož lze logicky vyvodit, že zákon neumožňuje, aby bylo cokoliv

„nad rámec“ považováno za státní vlajku České republiky. Ad absurdum by postupem podobným postupem úřadu mstské části bylo podle stěžovatele možné dojít k závěru, že všechny státní vlajky, které sdílejí jisté podobné rysy s vlajkou České republiky, by mohly být považovány za znevažování státního symbolu, což je z pochopitelných důvodů absolutně nemyslitelné.

Zadruhé stěžovatel zmínil § 9 písm. j) zákona o užívání státních symbolů, za jehož porušení byl pokutován. Poukazuje na přesnou formulaci § 9, který je uveden slovy „při užívání státní vlajky musí být dodržena tato pravidla“. Použití výrazu „při užívání státní vlajky“ podle něj jasně dokazuje, že aby mohlo dojít k porušení tohoto paragrafu, musí se jednat o porušení pravidla užívání státní vlajky. Toho se on ovšem nedopustil „už z toho prostého důvodu“ (a také z důvodů uvedených výše), že jako základ svého uměleckého díla nepoužil skutečnou státní vlajku, ale bílé plátno podobných rozměrů, a tedy se jeho umělecká tvorba nedala nazvat užíváním státní vlajky. Postup při tvorbě samotné (který stěžovatel dokázal fotografiemi) pak byl takový, že státní vlajka tak, jak je definována v zákoně o státních symbolech, nikdy nevznikla. Nemohlo tedy dojít k zakázanému písidání textu, vyobrazení, obrazu, znaku nebo odznaku na státní vlajku, a tedy ani k porušení zákona.

Na závěr své argumentace stěžovatel dodal, že pokud by měl být zákon o užívání státních symbolů vykládán způsobem, jak učinily orgány ve stejné moci v jeho případě, zcela jistě by bylo třeba zahájit postupové řízení i proti stovkám fotbalových fanoušků, kteří na státní vlajku píší hesla i název svého sportovního klubu. "Lze-li mé jednání kvalifikovat jako porušení zákona," píše, "tím spíše lze kvalifikovat to jejich. Státní vlajku používají jenom jako papír, stěžuje se dá v jejich případě hovořit o projevu svobody umělecké tvorby a možná ani o projev svobody projevu vůbec. Tímto tvrzením nemám v úmyslu je jakkoliv oerovat, nevím, že by většina z nich měla v úmyslu znevažovat státní symboly, pouze bych rád zdůraznil absurditu souasně právní úpravy a upozornil na jednoznačně šikanózní a selektivní postup úřadů a Policie České republiky."

Nejvyšší správní soud ve svém vyjádření k ústavní stížnosti především odkázal na své rozhodnutí o zamítnutí kasační stížnosti stěžovatele, které prý obsahuje všechny důležité důvody i odpovědi na argumentaci stěžovatele, "jež se od argumentace ve věci jeho kasační stížnosti prakticky neliší". Zvláště zdůraznil body 25 až 30 rozhodnutí, v nichž se vypořádával s nádejem z přílišné formálnosti, a rovněž shrnutí celého rozhodnutí v bodě 60, kde uvádí: "A koliv Nejvyšší správní soud nepochybuje o dobrých záměrech umělce a schvaluje jeho snahu o vyvolání celospolečenské debaty ohledně významných otázek, které přináší soužití s národnostní menšinou, a upozorní na rozšířený problém rasové diskriminace, nemže

ignorovat zjevné porušení zákona z jeho strany. Ani ú el tak ušlechtilý, jako je podle st žovatele ten jeho, nem že ospravedlnit tak o ividné porušení práva, zvlášt když je z ejmé, že by tohoto cíle bylo možné dosáhnout zákonnými prost edky, jež by neurážely symboly státnosti eské republiky." K záv re nému tvrzení st žovatele poznamenává, že „pokud se takovýto nebo podobný p ípad dostane k Nejvyššímu správnímu soudu, soud se jím samoz ejm bude zabývat, toto tvrzení však nelze p íjmout jako relevantní argument v tomto ani jiném ízení v í st žovateli.“

4.2.3 Postup a rozhodnutí Ústavního soudu

Plénium ústavního soudu, které si podle § 11 odst. 2 písm. j) vyhradilo projednávání ústavní stížnosti um lce, stanulo p ed n kolika otázkami. Z p vodního „jednoduchého a oby ejného“ deliktu správního charakteru vyvstal boj svobody projevu a um leckého vyjád ení proti právu státu na ochranu svých uzákon ných oficiálních symbol . Ústavní soud m l ur it to, co zákon neudává - rozhodnout, kde kon í zneužití a za íná pouhá podobnost, zám rná í nezám rná, rozsoudit, kam až m že zajít výtvarníková kreativita, než p ekro í mez zákonné normy, a pom ít um lcovo právo na zhmotn ní své vize s legální úpravou, která ur itým znázorn ním p ípisuje zvláštní význam a jistou míru ochrany, a tím pádem vlastn í nedotknutelnosti. Ve spojitosti s t mito rozpory pak vykrytalizovala, snad podle vzoru událostí ve Spojených státech v p ípadu USA vs. Eichmann, poslední otázka - je právní úprava, která tento konflikt umož ũje, v bec v souladu s právem na svobodu projevu, tedy s ústavním po ádkem eské republiky?

Plénium ústavního soudu tedy zahájilo návrh na zrušení na zrušení ustanovení § 9 písm. j), § 13, § 13a a § 13b zákona o užívání státních symbol , což mu umož ũje § 64 odst. 4 zákona o ústavním soudu. ízení o ústavní stížnosti bylo tedy podle § 78 stejného zákona p erušeno, dokud nebude rozhodnuto o ústavnosti í neústavnosti právní úpravy, jejímž uplatn ním nastala skute nost, jež byla p edm tem ústavní stížnosti. Ú astníkem nového ízení se krom ú astník ízení o ústavní stížnosti stala také vláda podle § 69 odst. 1 zákona o ústavním soudu. Její zástupce ve svém vyjád ení z valné v tšiny zopakoval argumenty uvedené v d vodové zpráv zákona o užívání státních symbol a poznamenal, že samotná úprava byla koncipována natolik liberáln , aby umož ũovala projevovat svobodu um lecké tvorby a zárove chránit symboly eské republiky proti možnému zneužití k nesprávným, potažmo škodlivým ú el m. Krom toho rovn ž poukázal na tradici úprav ochra ujících státní symboly nap í historickou epochou i sv tovými právními systémy.

S argumenty vlády se ztotožovala konzervativnější část pléna ústavního soudu, zatímco liberálnější skupina soudců se přikláněla k návrhu stěžovatele - poté, co konfrontovala napadnutá ustanovení zákona o užívání státních symbolů s právem na svobodu projevu tak, jak je zakotveno ve Všeobecné deklaraci lidských práv, Paktu o občanských a politických právech, Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, Listině základních práv Evropské unie a v neposlední řadě pochopitelně i české Listiny základních práv a svobod¹²⁵, došla k závěru, že toto právo je zákonem o užívání státních symbolů skutečně omezováno. Vzhledem k názorové nejednotnosti pléna bylo rozhodnutí o zrušení zákona vydáno až po dlouhém zvážení a poradě.

Nakonec se plénum rozhodlo všechna ustanovení zákona o užívání státních symbolů zachovat. Po provedení testu proporcionality, komparativním srovnáním s ostatními evropskými státy a s přihlédnutím k praktickým hlediskům takového ustanovení se pro zrušení vyslovilo pouze osm soudců, což je sice většina z celkových patnácti, podle § 13 zákona o ústavním soudu to však není počet dostačující pro zrušení zákona nebo jeho části. Došlo tedy k podobné situaci jako například v případě posuzování ústavnosti volební kauce, kdy byl vydán nálezný ÚS 3/96.

Odmítavé rozhodnutí o návrhu na zrušení zákona však neznamenal konec povodňového řízení o ústavní stížnosti, které bylo opět otevřeno. Stále bylo třeba zodpovědět mnoho otázek a mezi nimi i tu nejdůležitější: Dopustil se skutečně Nejvyšší správní soud újmy na stěžovatelově právu na svobodné vyjádření umleckého smýšlení, nebo pouze postupoval podle daných legislativních pravidel?

Ve svém stanovisku k ústavní stížnosti se Ústavní soud vyjádřil k valné většině výtvarnickových argumentů i argumentů z napadeného rozhodnutí Nejvyššího správního soudu a prošel krok po kroku postup správních orgánů v této kauze. Skutečnost, že vyšetřování započalo na základě trestního oznámení, podaného ze strany extremistů, neseznal soud jako nikterak degradující závazky vyšetřujících orgánů - upozornil na to, že nehledě na vlastní činnost, neměly být právo na policejní ochranu upraveno skutečně nikomu. Poté se v noval znaleckému posudku odborníka Policie ČR, který byl na umělcovy exponáty vydán, argumentaci následných řízení i principům v nich užitým. Primárně se zabýval skutečností, zdali se opravdu jednalo o skutečnou vlajku ČR podle zákona o státních symbolech a zákona

---

¹²⁵ Připomínám všechny tyto dokumenty jsou součástí nejen právního řádu České republiky, ale podle judikatury Ústavního soudu (předešlým podle rozhodnutí Pl. ÚS 36/01, které bylo vydáno ve sbírce zákonů pod číslem 403/2002 Sb.) také ústavního pořádku

o užívání státních symbolů, nebo o umělecký objekt vytvořený na její motivy, jak prohlašoval stěžovatel.

Peřivporovnal umělcovu tvorbu s textem zákona a z hlediska pozitivistického hlediska musel konstatovat, že vlajka obsahující jiné barvy, než uvádí zákon, nemůže být pouze pro poměr dvou pruhů s klínem považována za zákonem chráněný symbol, stejně tak jako nkolik dalších koláží, jejichž strany ani zdaleka neodpovídaly poměru 2:3 - na tomto základu bylo rozhodnuto například již na nejnižší správní úrovni v případě umělecké skupiny Rafani, kde objekty, kterých ve stejném pálení se protagonisté uchýlili, nesplňovaly kritéria předpisu pro naplnění skutkové podstaty správního deliktu.¹²⁶ Konstatoval proto, že se v případech odlišných barev a rozměrů nejedná o státní vlajky České republiky, chráněné zákonem, ale o tvorbu originálního uměleckého díla, které z ní pouze vychází, což ovšem zákonem zakázáno není.

Poněkud rozporuplnější záležitostí byla kompozice obsahující státní vlajku ozdobenou hinduistickou akrou - ta totiž již podle znaleckého posudku přímo odporovala § 9 písm. j). Zde umělec argumentoval, jak bylo uvedeno výše, mimo jiné také skuteností, že nápisy a symboly jsou na vlajky vepisovány dnes a denně, například i sportovních událostech nebo více či méně organizovaných protestech. Ústavní soud sice nemohl skutečnost, že toto ustanovení je běžně porušováno, přijmout jako důvod pro vyaznění tohoto ustanovení z užívání a užívání ve věcné jako argument v této konkrétní ústavní stížnosti, vzal ovšem skutečnost v potaz jako jeden z bodů v následně provedeném testu proporcionality, v němž poměřil umělcovo právo na svobodu projevu s právem státu chránit své symboly před znevažováním a poškozováním.

Tento test¹²⁷, který Ústavní soud poprvé vymezil v nálezu Pl. ÚS. 4/94, se skládá ze tří posuzovacích kritérií - kritéria vhodnosti, potřebnosti a přiměřenosti v užším slova smyslu¹²⁸. V rámci posuzování prvního kritéria zkoumal Ústavní soud vhodnost omezujícího ustanovení a jeho schopnost skutečně realizovat předvodní legislativní záměr. Dospěl k závěru, že a koliv zákon sám, jak již rozhodl v zamítnutí návrhu na zrušení předpisu, určitý smysl a účel má, v tomto případě, kdy se autor znevážil nebo poškodit státní symbol nechystal, omezení svého smyslu neplní.

---

¹²⁶ VITVAR, Jan. Rafani se zakousli do státní vlajky. Idnes.cz [online]. 2002 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://kultura.idnes.cz/rafani-se-zakousli-do-statni-vlajky-d6v-/vytvarne-umeni.aspx?c=A021030_093732_vytvarneum_ef

¹²⁷ Test proporcionality soud podle své vlastní judikatury používá především v případech kolize dvou (nebo eventuálně i více) základních práv a svobod. To sice není vyloženo tento případ, nebo právo státu na ochranu jeho státních symbolů není základním právem, soud se však i přesto rozhodl tento test aplikovat jakožto nejlepší prostředek, jak se vypořádat s přiměřeností omezení umělcova práva na svobodu projevu zákonem o užívání státních symbolů.

¹²⁸ nebo také kritérium porovnávání proti sobě stojících základních práv

V otázce potebnosti se Ústavní soud vyjádřil obdobně - ustanovení shledává jako obecně potebné, nicméně nikoliv na situaci navrhovatele. V rámci tohoto kritéria se plénum pozastavilo i nad již zmíněným faktem, že minimální část zákona je nerespektována plošně, soustavně a ve valné většině případů naprosto bezrestně.

Nakonec porovnal Ústavní soud samotná práva - právo svobodu projevu a právo státu pomocí své zákonodárné moci ochraňovat vlastní reprezentační symboly. Soud ve svém rozhodnutí uznává, že každý stát by měl jako suverén mezinárodního práva mít nárok na vytvoření vlastních znaků na základě své historie a kultury, a nerozporuje ani jeho nárok na stěžení těchto symbolů jako zástupců určitých státních, potažmo národních hodnot. Oproti tomu ovšem nemohl neuznat svobodu projevu výsadní postavení v katalogu lidských práv. S přihlédnutím nejen k předrevolučním dobám, kdy bylo stejně jako ostatní politická právalovka a obana právo na svobodu projevu vehementně potlačováno, se soud přiklonil k závěru, že nedošlo-li k přímému útoku na státní hodnoty ani nikterak závažnému znevážení jejich integrity, má právo na svobodné vyjádření před tímto právem státu přednost. Na základě nejen těchto argumentů pak Ústavní soud svým výrokem zrušil soudní rozhodnutí Nejvyššího správního soudu.

4.2.4 Zakonění případu

Část svého boje tedy náš fiktivní výtvarník, jehož předobrazem byla kauza kontroverzního slovenského umělce Tomáše Rafy¹²⁹, jehož případ byl ukončen již osvobozujícím rozhodnutím Magistrátu hlavního města Prahy, zvíťazil. Jemu, stejně jako Tomáši Rafovi, byla jeho umělecká díla s nejvyšší pravděpodobností navrácena¹³⁰, a svérázný tvůrce mohl dále pokračovat ve své činnosti - stále se ovšem musel jistých jednání zdržet, nebo ošemetná formulace „poškození nebo hrubého znevážení“ zůstala i nadále v platnosti.

Zde by se hodilo uvést, že koncept česko-romské vlajky pokračoval ve svém životě i po rozhodnutí Magistrátu. Byl využit například na demonstraci za práva romského etnika, kdy byla dvěma protestujícím vlajka zabavena, a oba byli obviněni podle § 13 zákona o užívání státních symbolů. Obviněná magistra Ivana Šonková sepsala na požádání Policie ČR v tomto případě obsáhlou stížnost, kde mimo několik procesních vad celého incidentu argumentovala

---

¹²⁹ TK. Umělec nemusí platit pokutu za česko-romskou vlajku, rozhodl magistrát. Idnes.cz [online]. 2015 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://praha.idnes.cz/prazsky-magistrat-zrusil-pokutu-za-vystaveni-cesko-romske-vlajky-1f1-/praha-zpravy.aspx?c=A150123_171843_domaci_fer

¹³⁰ Spousta úředníků si do projektu kopla, řekl autor česko-romské vlajky. Idnes.cz [online]. 2015 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://praha.idnes.cz/umelci-vratili-zabavenou-cesko-romskou-vlajku-fl1-/praha-zpravy.aspx?c=A150126_2134351_praha-zpravy_bur

například skutečnosti, že „zneužití“ předpokládá zlého úmyslu, kterého rozhodně není státnímu symbolu neměla a rovněž skutečnosti, že se nejednalo o státní symbol samotný, nýbrž o umělecké dílo provedené vodním designem inspirované. Ani tento případ se nedožádal žádného dalšího postupu na vyšší místa, kde by mohla být jeho ústavnost posouzena.¹³¹

Druhá polovina provedené otázky tedy, stejně tak jako je tomu v současné právní úpravě, zůstává nezodpovězenou. Kde tedy leží ona pomyslná hranice správního deliktu a přestupku podle zákona o užívání státních symbolů? Do jaké míry je zákon, jehož primárním účelem je označit určité kulturní symboly za výjimečné, v rozporu s všeobecně uznávaným přirozeným právem na svobodu uměleckého, ostatně jakéhokoliv projevu? Je trest za nevhodné užívání státních symbolů protiústavní, tak jak judikoval Nejvyšší soud v případě USA vs. Johnson potažmo USA vs. Eichmann, nebo je toto omezení ještě stále v souladu s celosvětově uzákoněnými základními lidskými právy?

---

¹³¹ ONKOVÁ, Ivana. V c: Stížnost dle § 97 odst. 1 zákona o Policii ČR na postup Policie ČR v případě MgA. Ivan Onkové a Mgr. Mikuláše Vymetálovi, Th.D., na demonstraci konané dne 31.1.2015 v intervalu cca 11.30 – 13.00 hod. na Staroměstském náměstí v Praze 1. Praha, 2015. Dostupné z: http://akana.cc/wp-content/uploads/2015/02/conkova-vlajka-Stiznost-na-P-CR_.doc

Závěr

Jak bylo demonstrováno na několika případech, v našem právním řádu existuje zákon, jehož podstata má být vykládána jako rozporná s ústavním pořádkem. Vystává tedy diskuze, do jaké míry je toto omezení společensky akceptovatelné. V rámci práce jsme se setkali s různými názory na problematiku ochrany státních symbolů – se státy, jež své právo na ochranu vlastních symbolů využívají (potažmo využívaly) v co nejširší míře, stejně jako s těmi, které dávají absolutní přednost svobodě, proti níž toto zmocnění stojí (mezi tyto státy patří například Spojené státy americké).

Státní symboly jsou nedílnou součástí jednoty státu, reprezentují jeho suverenitu, zachycují určitou část jeho kultury, fungují jako rozlišovací znak jak suverénní entity, tak národa a jeho příslušníků. Jako takové významná součást společnosti si nepochybně zasluhují jistou míru ochrany, aby nedocházelo k jejich zneužívání a tím pádem k dehonostování celé státní integrity. Rovněž je státu přirozeno dáno právo ochraňovat jím vybrané instituty, mezi které tyto atributy má být zařadit v rámci demokratického legislativního procesu.

Na druhé straně je neoddiskutovatelným faktem, že základní politická práva jsou právem člověka přirozená jeho podstatou. Tím pádem má osoba jako jedinec nárok na jejich plnou ochranu a zajištění ze strany státu, na jehož území se pohybuje, stejně jako je tomu u ostatních základních lidských práv, jako je právo na život nebo na svobodu vyznání. Je tedy otázkou, do jaké míry je takovéto právo legálně omezení z důvodů, jaké stát pro ochranu svých symbolů může nalézt.

Jak bylo zjištěno, jednoznačný pohled na tuto problematiku nemají ani zákonodárci samotní. Proto se například česká legislativa uchyluje k poměrně přesnému popisu vzhledu symbolů, naopak možnosti naplnění skutkové podstaty ustanovení § 13 a § 13a zákona o užívání státních symbolů, sloužícího k jejich ochraně, ponechává relativně na volném uvážení správního úřadu, potažmo soudu. Podrobným vymezením dává příležitost trestu se vyhnout, jako tomu bylo v případě skupiny Rafani. Naopak obširným popisem postupu při správního deliktu proti státním symbolům poskytuje rozhodujícím orgánům poměrně široký prostor pro výklad pojmu „zneužití, úmyslné poškození nebo hrubé znevážení“ a tím rozhodnutí o jejich aplikování, potažmo neaplikování. Na rozdíl od jiných států, jež se s touto problematikou potýkaly, česká republika na závazný výklad Ústavního soudu, který by situaci vyjasnil, stále ještě čeká.

Přílohy

Příloha 1

Za výstavu esko-romských vlajek hrozí um lci pokuta, udala ho DSSS. Idnes.cz [online]. 2014 [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/foto.aspx?r=domaci&foto1=MBB504dd6_vlajka.png

Příloha 2

File:Flag of the Romani people.svg. Wikimedia Commons [online]. 2014 [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Flag_of_the_Romani_people.svg

Zdroje

Literatura

BAHÝ OVÁ, Lenka, Jan FILIP, Pavel MOLEK, Milan PODHRÁZKÝ, Vojtěch ŠIMÍ EK a Ladislav VYHNÁNEK. *Ústava české republiky: komentář*. Praha: Linde, 2010, 1533 s. ISBN 978-80-7201-814-7.

HERCZEG, Jiří. *Meze svobody projevu*. Praha: Nakladatelství Orac, 2004. 143 s. ISBN 80-86199-94-0.

PAVLÍ EK, Václav. *Ústavní právo a státní symboly, II. díl. Ústavní právo české republiky*. 1. úplné vyd. Praha: Leges, 2011, 1120 s. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-90-5.

PAVLÍ EK, Václav. *Ústava a ústavní právo české republiky: komentář*. 2., dopl. a podstatně rozš. vyd. Praha: Linde, 1999, 975 s. *Zákony s poznámkami* (Linde). ISBN 80-7201-170-7

SEDLÁ EK, Pavel. *Symboly republiky: Symbols of the Czech Republic* [online]. 1. vyd. Praha: Úřad vlády české republiky, 2007, 41 p. [cit. 2015-04-11]. ISBN 978-808-7041-291. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/assets/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/historie-statni-vlajky/sedlacek-symboly-katalog.pdf>

VESELÁ, Veronika. *Státní symboly*. Mariánské lázně, 2008. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/dtdownload/8800019262/?lang=cs>. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta.

VÝBORNÝ, Štěpán. *Ústavní soudy zemí Visegrádské čtyřky a koncept bránící se demokracie*. MUNI Law Working Paper Series, 2015. ISSN 2336-4785

ZACHEUSOVÁ, Kateřina. *Politická karikatura Miroslava Líška*. Brno, 2012. Bakalářská diplomová práce. Masarykova Univerzita

Internetové zdroje

Státní symboly české republiky. Ministerstvo vnitra české republiky [online]. 2015 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/statni-symboly-ceske-republiky.aspx>

Státní symboly. Pražský hrad [online]. 2015 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/ceska-republika/statni-symboly.shtml>

Původ orlice ve znaku ČR. Ptejte se knihovny [online]. 2008 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://www.ptejteseknihovny.cz/dotazy/puvod-orlice-ve-znaku-cr>

Dvojramenný kříž. In: Wikipedie [online]. 2009, 1. 4. 2015 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Dvojramenn%C3%BD_k%C5%99%C3%AD%C5%BE,

Patriarchal Cross. In: Seiyaku.com [online]. 2015 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://www.seiyaku.com/customs/crosses/patriarchal.html>

Historie státního znaku. Vláda ČR [online]. 2009 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/historie-statniho-znaku/statni-znak-ceske-republiky--jeho-predchudci-a-soucasna-podoba-43755/>

Výročí české vlastenecké historie. In: Casarp.cz [online]. 2014 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://www.casarp.cz/news/vyroci-ceske-vlastenecke-historie/>

Česká státní hymna. Vláda ČR [online]. 2008 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/urad-vlady/udalosti/ceska-statni-hymna-52312/>

Ústřední seznam kulturních památek ČR. Ministerstvo kultury [online]. 2007 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/cz...ustredni-seznam-kulturnich-pamatek-cr-775/>

Symboly EU. EUROPA [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/basic-information/symbols/index_cs.htm

Grafický průvodce evropským znakem. Úřad pro publikace - EUROPA [online]. 2013 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://publications.europa.eu/code/cs/cs-5000100.htm>

Evropská vlajka. EUROPA [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/basic-information/symbols/flag/index_cs.htm

Evropská hymna. EUROPA [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/basic-information/symbols/anthem/index_cs.htm

Den Evropy - den otevřených dveří v institucích EU. EUROPA [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/basic-information/symbols/anthem/index_cs.htm

Motto EU. EUROPA [online]. 2000 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/basic-information/symbols/motto/index_cs.htm

Zásady používání státních symbolů. VELEBNÝ & FAM. Velebny.cz [online]. 2014 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://www.velebny.cz/zasady-pouzivani-statnich-symbolu>

4 USC Ch. 1: THE FLAG. OFFICE OF THE LAW REVISION COUNSEL. United States Code [online]. 1998 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://uscode.house.gov/view.xhtml?path=/prelim@title4/chapter1&edition=prelim>

„Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej“, KONSTYTUCJA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej [online]. 1997 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/polski/kon1.htm>

USTAWA z dnia 31 stycznia 1980 r. o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych. Kancelaria Sejmu [online]. 2012 [cit. 2015-04-11]. Dostępne z:

http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=4&ved=0CDgQFjAD&url=http%3A%2F%2Fisap.sejm.gov.pl%2FDownload%3Fid%3DWDU19800070018%26type%3D3&ei=vNcmVf_EIIfVasqVgYAE&usg=AFQjCNFdGHP4fCqrkeZY-sZzlCh1Gs2PLQ&sig2=m1lVDGZOo2M_ATnUxU0IAA

Kodeks karny. Kancelaria Sejmu [online]. 2014 [cit. 2015-04-11]. Dostępne z: http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=0CCkQFjAB&url=http%3A%2F%2Fisap.sejm.gov.pl%2FDownload%3Fid%3DWDU19970880553%26type%3D3&ei=KtgmVebPH8zzaNTtgJAI&usg=AFQjCNE4vgAWrk0OfjLrc0nH_YE_jCejpQ&sig2=nGGAqTB8MZRxyzTtCGxbJg

Magyarország Alaptörvénye. Jogtár [online]. 2013 [cit. 2015-04-11]. Dostępne z: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100425.ATV

THE FUNDAMENTAL LAW OF HUNGARY. [Http://www.mfa.gov.hu/](http://www.mfa.gov.hu/) [online]. 2013 [cit. 2015-04-11]. Dostępne z: [http://www.mfa.gov.hu/NR/rdonlyres/8204FB28-BF22-481A-9426-](http://www.mfa.gov.hu/NR/rdonlyres/8204FB28-BF22-481A-9426-D2761D10EC7C/0/FUNDAMENTALLAWOFHUNGARYmostrecentversion01102013.pdf)

[D2761D10EC7C/0/FUNDAMENTALLAWOFHUNGARYmostrecentversion01102013.pdf](http://www.mfa.gov.hu/NR/rdonlyres/8204FB28-BF22-481A-9426-D2761D10EC7C/0/FUNDAMENTALLAWOFHUNGARYmostrecentversion01102013.pdf),
Národní symboly. Lingua Hungarica [online]. 2012 [cit. 2015-04-11]. Dostępne z: <http://www.linguahungarica.cz/narodni-symboly.html>

Btk. 334. § Nemzeti jelkép megsértése. [Http://buntetojog.info/](http://buntetojog.info/) [online]. 2014 [cit. 2015-04-11]. Dostępne z: <http://buntetojog.info/kulonos-resz/btk-334-%C2%A7-nemzeti-jelkep-megsertese/>

Act C of 2012 on the Criminal Code. Ministry of Interior [online]. 2012 [cit. 2015-04-11]. Dostępne z: http://thb.kormany.hu/download/7/ec/a0000/14_Act%20C%20of%202012%20on%20the%20Criminal%20Code.pdf

Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland. Deutscher Bundestag [online]. 2012 [cit. 2015-04-11]. Dostępne z: <https://www.bundestag.de/bundestag/aufgaben/rechtsgrundlagen/grundgesetz/gg/245216>

Strafgesetzbuch (StGB). Gesetze im Internet [online]. 2015 [cit. 2015-04-11]. Dostępne z: <http://www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/stgb/gesamt.pdf>

Symbols of state. Deutscher Bundestag [online]. 2013 [cit. 2015-04-11]. Dostępne z: https://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/symbols

Ordnungswidrigkeitengesetz“ - Gesetz über Ordnungswidrigkeiten. Gesetze im Internet [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostępne z: http://www.gesetze-im-internet.de/owig_1968/

Symbols of the United States. Library of Congress [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://www.loc.gov/teachers/classroommaterials/primarysourcesets/symbols-us/pdf/teacher_guide.pdf

The United States Flag: Federal Law Relating to Display and Associated Questions. United States Senate [online]. 2008 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <http://www.senate.gov/reference/resources/pdf/RL30243.pdf>

Texas v. Johnson 491 U.S. 397 (1989). JUSTIA U.S. Supreme Court Center [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/491/397/case.html>

West Virginia State Bd. of Educ. v. Barnette 319 U.S. 624 (1943). JUSTIA U.S. Supreme Court Center [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/319/624/case.html#640>

Spence v. Washington 418 U.S. 405 (1974). JUSTIA U.S. Supreme Court Center [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/418/405/case.html>

United States v. O'Brien 391 U.S. 367 (1968). JUSTIA U.S. Supreme Court Center [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/391/367/case.html#377>

United States v. Eichman 496 U.S. 310 (1990). JUSTIA U.S. Supreme Court Center [online]. [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/496/310/case.html>

Flag Protection: A Brief History and Summary of Recent Supreme Court Decisions Proposed Constitutional Amendments. Federation of America [online]. 2009 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <https://fas.org/sgp/crs/misc/95-709.pdf>

Text of the Flag Protection Act of 2002. GovTrack.us [online]. 2002 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: <https://www.govtrack.us/congress/bills/107/s2894/text>

HULSE, Carl a John HOLUSHA. Amendment on Flag Burning Fails by One Vote in Senate. New York Times [online]. 2006 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://www.nytimes.com/2006/06/27/washington/27cnd-flag.html?_r=0

PECINA, Tomáš. Státní symbol. In: Iuridictum [online]. 2006 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://iuridictum.pecina.cz/w/St%C3%A1tn%C3%AD_symbol

DOLEŽAL, Bohumil. UDÁLOSTI: Výchova k vlastenectví - podle pot eby i klackem. In: Neviditelný pes [online]. 2006 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://neviditelnypes.lidovky.cz/udalosti-vychova-k-vlastenectvi-podle-potreby-i-klackem-pkd-/p_politika.aspx?c=A060423_235102_p_politika_wag

Romská vlajka. In: Wikipedie [online]. 2014 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Romsk%C3%A1_vlajka

VITVAR, Jan. Rafani se zakousli do státní vlajky. Idnes.cz [online]. 2002 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://kultura.idnes.cz/rafani-se-zakousli-do-statni-vlajky-d6v-/vytvarne-umeni.aspx?c=A021030_093732_vytvarneum_ef

TK. Umlec nemusí platit pokutu za esko-romskou vlajku, rozhodl magistrát. Idnes.cz [online]. 2015 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://praha.idnes.cz/prazsky-magistrat-zrusil-pokutu-za-vystaveni-cesko-romske-vlajky-1f1-/praha-zpravy.aspx?c=A150123_171843_domaci_fer

Spousta ú edník si do projektu kopl, ekl autor esko-romské vlajky. Idnes.cz [online]. 2015 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://praha.idnes.cz/umelci-vratili-zabavenou-cesko-romskou-vlajku-f11-/praha-zpravy.aspx?c=A150126_2134351_praha-zpravy_bur

ONKOVÁ, Ivana. V c: Stížnost dle § 97 odst. 1 zákona o Policii R na postup Policie R v i MgA. Ivan onkové a Mgr. Mikuláš Vym talovi, Th.D., na demonstraci konané dne 31.1.2015 v intervalu cca 11.30 - 13.00 hod. na Starom stském nám stí v Praze 1. Praha, 2015. Dostupné z: http://akana.cc/wp-content/uploads/2015/02/conkova-vlajka-Stiznost-na-P-CR_.doc

Za výstavu esko-romských vlajek hrozí um lci pokuta, udala ho DSSS. Idnes.cz [online]. 2014 [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/foto.aspx?r=domaci&foto1=MBB504dd6_vlajka.png

Poland Penal code [online]. 2014 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: https://www.imolin.org/doc/amlid/Poland_Penal_Code1.pdf,

JUDGMENT of 6 July 2011 Ref. No. P 12/09, Trybunał Konstytucyjny [online]. 2014 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z: http://trybunal.gov.pl/fileadmin/content/omowienia/P_12_09_en.pdf

File:Flag of the Romani people.svg. Wikimedia Commons [online]. 2014 [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Flag_of_the_Romani_people.svg

D vodová zpráva zákona o užívání státních symbol 352/2001. online. 2009. [cit. 2015-04-13] Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgayv6mzvvgjpwi6rnnga>

Použitá právní p edpisy

Ústavní zákon . 1/1993 Sb., Ústava eské republiky

Usnesením p edsednictva eské národní rady . 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako sou ásti ústavního po ádku eské republiky

Zákon . 3/1993., o státních symbolech

Zákon . 352/2001, o užívání státních symbol eské republiky a o zm n n kterých zákon

Zákon . 182/1993 Sb., o Ústavním soudu

Zákon . 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu

Ústavní zákon . 542/1992 Sb., o zániku české a Slovenské Federativní republiky

Zákon . 61/2000 Sb., o námořní plavbě

Zákon . 245/2000 Sb., o státních svátcích, o významných dnech a dnech pracovního klidu

Zákon . 157/1994 Sb., o státních vyznamenáních

Zákon . 40/2009 Sb., trestní zákoník

Zákon . 163/1960 Sb., o státním znaku a státní vlajce

Zákon . 252/1920 Sb., kterým se vydávají ustanovení o státní vlajce, státních znacích a státní pečetě

Zákon . 102/1990 Sb., o státních symbolech české a Slovenské Federativní Republiky

Zákon . 21/1920 Sb., uvozující Ústavní listiny československé republiky

Zákon . 81/1966 Sb., o periodickém tisku

Usnesení Ústavního soudu, vydané pod číslem 403/2002 Sb.

Zákon . 111/1998 Sb., o vysokých školách

Zákon . 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze

Zákon . 561/2004 Sb., o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

Zákon . 49/1997 Sb., o civilním letectví

Zákon . 121/2000 Sb., o právu autorském

Zákon . 86/1950 Sb., trestní zákon

Zákon . 269/1936 Sb., o užívání vlajek, znaků a jiných symbolů

Zákon české národní rady . 200/1990 Sb., o postupech

Zákon . 60/1961 Sb., o úkolech národních výborů při zajištění socialistického pořádku

Zákon . 140/1961 Sb., trestní zákon

Zákon české národní rady . 200/1990 Sb., o postupech

Vyhláška ministerstva vnitra . 460/2008 Sb.

Vyhláška ministerstva vnitra . 387/2010 Sb.

Letecký předpis ministerstva dopravy . 472/2011220-SP/5, doplňující zákon . 49/1997 Sb.

Nařízení vlády republiky československé . 512/1920 Sb., k provedení zákona ze dne 30. března 1920, . 252 z. a n., kterým se vydávají ustanovení o státní vlajce, státních znacích a státní pečeti

169/1991 Sb. SD ŘEŠENÍ federálního ministerstva zahraničních vztahů

Smlouva o Evropské unii

Smlouva o fungování Evropské unie

Smlouva o Ústavě pro Evropu

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod

Vídeňská úmluva o diplomatických stycích

Vídeňská úmluva o konzulárních stycích

Pařížské úmluvy na ochranu průmyslového vlastnictví

Mezinárodní pakt o občanských a politických právech

Listina základních práv EU

Všeobecná deklarace lidských práv OSN